

SAMMEN OM VERDENSMÅL

- på biblioteket

Evalueringsrapport

SAMMEN OM
♥ERDENSMÅL

INFORMATION OM PUBLIKATIONEN

Udarbejdet af SocialRespons for Tænketanken
Fremtidens Biblioteker.

 SocialRespons

Støttet af

VELUX FONDEN

I SocialRespons fremmer vi bæredygtighed i socialt innovative projekter og organisationer gennem analyser og rådgivning. Vi gør det ud fra grundtanken, at al forandring starter med forståelse. Publikationen kan frit citeres med angivelse af kilden. Ved gengivelse af publikationen modtages produktet gerne af SocialRespons.

www.socialrespons.dk

Fotos: Karen Bjerggaard og projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL

SAMMEN OM
♥ERDENSMÅL

Introduktion	4
Evalueringens hovedpointer	6
Del 1: Projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL - på biblioteker	10
Del 2: Resultater & værdiskabelse - for bibliotekernes fortsatte udvikling - for borgerne, der deltager	22
Del 3: Virkemidler - der støtter etableringen af fællesskaber og borgerdrevne initiativer	39
Del 4: Læring & opmærksomhedspunkter - i arbejdet med at skabe fællesskaber omkring verdensmål på bibliotekerr	53
Bilag	68

BORGERE OG BIBLIOTEKER GÅR SAMMEN OM VERDENSMÅL

Projektet SAMMEN OM VERDENSMÅL handler om at bruge folkebiblioteket til at inddrage borgere i lokale fællesskaber om bæredygtighed. Med bibliotekerne som platform skabes lokale fællesskaber med udgangspunkt i borgernes egne interesser og idéer.

Efter de to første projektår er 36 biblioteker en del af projektet. 109 medarbejdere har indgået, og mere end 450 borgere har været engagerede (se side 8). Der kommer fortsat nye biblioteker med, og der vil blive igangsat flere aktiviteter og grupper i 2023.

I denne rapport præsenteres en evaluering af projektet. Data og viden fra evalueringen har desuden indgået i udarbejdelse af håndbøger* – målrettet hhv. borgere og biblioteksmedarbejdere. I håndbogen til biblioteksmedarbejdere udfoldes en række temaer, som er centrale for biblioteksmedarbejderne i arbejdet med at igangsætte og støtte op om borgerdrevne fællesskaber og idéer. Temaerne beskriver de virkemidler, som evalueringen har peget på er centrale for at skabe resultater for såvel borgere som bibliotek.

Denne rapport er en evaluering af SAMMEN OM VERDENSMÅL (2021-2023). Rapporten er udarbejdet af SocialRespons for Tænketanken Fremtidens Biblioteker og præsenterer resultater og læring fra projektet. Projektet er støttet af VELUX FONDEN.

I denne rapport udfoldes i særlig grad

- 1) Den værdi projektet har skabt for borgere og biblioteker (baseret på interview, observation og spørgeskemaundersøgelse).
- 2) Læring og opmærksomhedspunkter i arbejdet med at bruge biblioteket som udgangspunkt for at skabe fællesskaber omkring verdensmålene - særligt målrettet målgruppen 60+

Rapporten henvender sig til biblioteker, der har eller vil arbejde med verdensmål og fællesskaber, samt til organisationer, der ønsker at igangsætte lignende projekter.

*Find håndbøgerne på projektets hjemmeside: www.sammenomverdensmaal.dk

EVALUERINGENS METODE

Evalueringsens formål har været at bidrage med viden om resultater for borgere og biblioteker samt skabe viden om arbejdet med verdensmål, fællesskab og borgerdrevne processer i regi af biblioteket.

Evalueringen er gennemført som en virknings-evaluering og omfatter både pilotfasen og udrulningsfasen. Projektet er fulgt fra april 2021 til december 2022 og evalueringen har bidraget med læring og viden undervejs.

Se mere om evalueringens metoder og datagrundlag på side 69. Kort opsummeret er evalueringen baseret på følgende data:

- **Dybdegående interview:** 25 borgere er blevet interviewet, og der er gennemført 21 interview med biblioteksmedarbejdere, undervisere og projektleder.
- **Første besvarelser fra en spørgeskemaundersøgelse blandt borgere.** Det omfatter besvarelser fra et lille udsnit af biblioteker, som har været med i længere tid. Tallene er derfor ikke repræsentative for alle biblioteker og skal derfor tages med forbehold. Det omfatter 34 fulde besvarelser (N=34). Når 'delvise besvarelser' medtages er N=43. Se mere på side 69.
- **Deltagelse & observation** ved 8 aktiviteter i SAMMEN OM VERDENSMÅL's grupper samt ved læringsdage for biblioteksmedarbejderne.
- **Registreringsdata** fra projektet: registrering af deltagerantal og aktiviteter lokalt på biblioteker.
- **Analyseworkshops** undervejs med biblioteksmedarbejdere og projektgruppe

EVALUERINGENS HOVEDPUNKTER

Det skaber værdi, at borgere og biblioteker går SAMMEN OM VERDENSMÅL. Det bidrager til øget trivsel og giver handlekraft hos borgerne, og det er med til at udvikle bibliotekets rolle, funktion og netværk. Disse resultater bidrager ind i en bevægelse mod et mere bæredygtigt samfund.

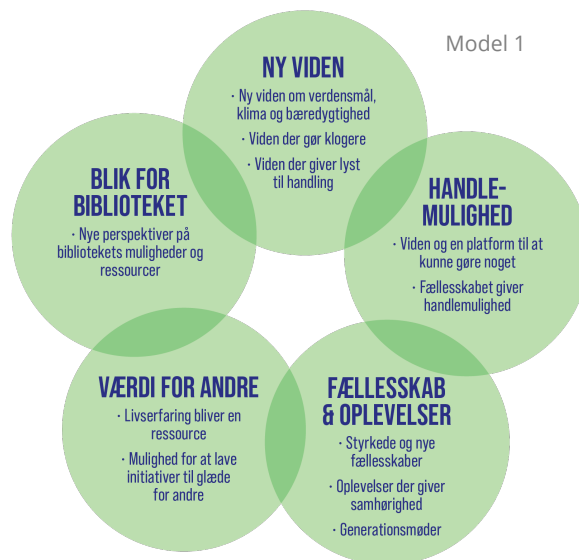
Projektet har afprøvet, hvordan et særligt fokus på at skabe handlefællesskaber blandt 60+ målgruppen på biblioteker kan skabe trivsel og handling mod FN's verdensmål.

Det har givet resultater for borgerne i form af øget trivsel - særligt fordi ny viden, fællesskab omkring arbejdet og en platform på biblioteket, som giver en mulighed for at handle. Samtidig giver det også trivsel at opleve at kunne bidrage med viden og erfaring ind i arbejdet (se model 1 og læse mere på side 29-38).

I december 2022 er der 36 biblioteker med i projektet (flere kommer med), og der er 220 aktive borgere i grupper på bibliotekerne. Endelig har mere end 450 borgere været engageret undervejs (se side 8). Projektet har dermed nået sin målsætning og arbejder i 2023

især på at udvide og forankre aktiviteterne. Covid-19 har været årsag til, at projektopstart tog længere tid end forventet, og i opstarten viste det sig samtidig svært at få rekrutteret borgere til pilotbibliotekerne. Udrulningen på de nye biblioteker er dog gået som planlagt, og her er indsatsen blevet justeret på baggrund af erfaringerne fra pilotfasen.

I november 2022 er 3. rul af biblioteker kommet med i projektet og skal nu til at starte grupper. Samtidig fortsætter alle biblioteker fra pilotfasen og 2. rul med aktiviteter, og det forventes derfor, at der i 2023 kommer endnu flere borgere med.

For biblioteker har projektet givet:

- Tættere kontakt til flere borgere og større erfaring med borgerdrevne aktiviteter.
- Netværk med andre biblioteker, der arbejder med verdensmål, fællesskab og borgerinitiativer. Både netværk mellem de +35 biblioteker i projektet og et bredere netværk af biblioteker, der arbejder med verdensmål, som projektet har brobygget til. Se side 21.
- Udvikling af samarbejder med andre aktører og partnerskaber lokalt både med organisationer, borgergrupper og andre kommunale aktører.
- Udvikling af bibliotekets rolle fra et stærkt fokus på formidling og viden til en mere faciliterende rolle.
- Blik for hvordan bibliotekerne kan spille en rolle inden for bæredygtig dannelse.

Projektet har bidraget ind i en proces, som bibliotekerne allerede er i fuld gang med – at udvikle bibliotekets rolle og herunder blandt andet få flere borgere ind og være aktive og bidrage til at udvikle biblioteket.

I arbejdet med at give plads til borgernes idéer har der været et stort fokus på facilitering af grupperne (se mere på side 46). En facilitering, der skal tilpasses den enkelte gruppe, og som

kan indebære en længerevarende relation til deltagerne. Det kan fremstå som om, at medarbejderne har et forholdsmæssigt stort ressourceforbrug til et lille antal borgere, men forløbene skal dog ses i et større perspektiv. Det fremstår som en investering i biblioteket, fordi det ikke kun giver værdi for de involverede borgere, men bidrager til udviklingen af biblioteket til i højere grad at blive en lokal aktør, der styrker lokal sammenhængskraft og bæredygtig dannelse.

I rapporten kan læses fire cases med eksempler på SAMMEN OM VERDENSMÅL's forløb.

Målgruppen for projektet har været seniorer.

Det giver mening at få denne gruppe ind i aktiviteter mod bæredygtighed. Både for at skabe en bevægelse mod et mere bæredygtigt samfund, og fordi det skaber trivsel for personer, der ikke længere er en del af arbejdsmarkedet og vis viden og ressourcer kan blive glemt.

Projektet har et vigtigt bidrag i form af at sætte fokus på deres ressourcer. Det har dog været en udfordring, fordi det ikke giver mening at rekruttere til grupper baseret på alderskrav og fordi borgerne netop motiveres af at lave noget sammen med andre - også på tværs af generationer.

I håndbogen til biblioteksmedarbejdere (se s. 4) udfoldes de virkemidler, som har været centrale i arbejdet med lokale handlefællesskaber. Samlet set står tre ting frem, som fra bibliotekets side er vigtige at pejle efter i udviklingen af processen.

- **Nysgerrighed** på aktører, organisationer og borgere i lokalområdet. Det skaber viden, synergi og muligheder for rekruttering. Nysgerrigheden rummer også et konstant fokus på hvordan bæredygtige aktiviteter og tiltag kan bygge ovenpå det, der allerede foregår - og på det, der motiverer og interesserer borgerne. Særligt design-tænkningen har bidraget med metoder og mindset til at fremme nysgerrigheden.
- **Facilitering**, der fokuserer på behovsfaktorer (Simon Elsborg Nygaard) og særligt på rummelighed og fælles oplevelser. Og som rummer en støtte til gruppen over en længere periode for at skabe forankring.
- **Partnerskaber** med andre organisationer og initiativer, hvor man mødes om noget, der giver en merværdi til begge parter.

Læs mere om virkemidlerne i indsatsen på side 39-47.

33 biblioteker er indtil nu blevet del af SAMMEN OM VERDENSMÅL

- 109 medarbejdere har deltaget i læringsdage og fået erfaring gennem projektet og i december 2022 er der 220 aktive borgere i grupper på bibliotekerne*.
- Der har været afholdt mere end 45 kick-off workshops for borgere på bibliotekerne med mere end 450 deltagere i 60+ målgruppen*.
- I alt har mere end 2000 borgere* været del af projektets aktiviteter enten via oplæg og workshops afholdt på bibliotekerne eller ved arrangementer til klimafolkemødet i 2023. Her deltog mere end 25 biblioteker (både borgere og medarbejdere fra bibliotekerne).
- Projektet har afsat mere end 1500 håndbøger til biblioteksmedarbejdere og mere end 2300 håndbøger til borgere. De er sendt til aktører både i og udenfor bibliotekssektoren.
- Der er etableret stærke samarbejder og skabt synergi med andre initiativer: fx UGE17 (bibliotekernes samarbejde om bl.a. verdensmålene) og verdensmåls certificeringen af biblioteker (Chora2023)**. Derudover er der indgået partnerskaber med initiativer som: VE/Grønne værksteder, Grønne nabofællesskaber, Repair Cafe Danmark, Læseforeningen, Dansk naturfredningsforening, Klimafolkemødets sekretariat, Elis Danmark (se mere på side 21)

* Baseret på projektets egne registreringer

** **Uge17:** Se: <https://temasamarbejde.dk/alle-temaer/uge17> - **Verdensmåls certificeringen:** <https://chora2030.dk/certificering-af-biblioteker/>

**DEL 1:
PROJEKT
SAMMEN OM VERDENSMÅL
- PÅ BIBLIOTEKER**

PROJEKT SAMMEN OM VERDENSMÅL

Projektet SAMMEN OM VERDENSMÅL handler om at bruge folkebiblioteket til at inddrage borgere i lokale fællesskaber om bæredygtighed. Ønsket er at bruge bibliotekerne som platform til at skabe lokale fællesskaber, hvor der arbejdes med udgangspunkt i borgernes egne interesser og idéer til bæredygtighedsaktiviteter.

Projektet blev startet i et samarbejde mellem Tænketankens fremtidens biblioteker og 8 pilotbiblioteker og er efterfølgende blevet udrullet til biblioteker over hele landet.

Bibliotekerne har skullet deltage med 1-3 medarbejdere. De har deltaget i læringsworkshops, hvor de er blevet klædt på med viden og metoder til at de derefter selv kunne igangsætte en proces på deres bibliotek. Her har de inddraget borgere (særligt 60+) i lokale handlefællesskaber. Fordi de lokale bæredygtighedsaktiviteter skulle afspejle lokale idéer, så har de set meget forskellige ud (se eksempler på aktiviteter på side 12).

Processen omkring rekruttering og etablering af SAMMEN OM VERDENSMÅL's grupper har set forskellig ud fra bibliotek til bibliotek (se eksempler på forløb i cases i rapporten).

Formålet med SAMMEN OM VERDENSMÅL:

Projektet har til hensigt at engagere målgruppen 60+ i lokale handlefællesskaber omkring FN's verdensmål og samtidig styrke deres trivsel gennem det at gøre en forskel sammen med andre. Projektet har følgende delmål:

1. Skabe positiv opmærksomhed omkring FN's verdensmål blandt målgruppen 60+.
2. Motiverer og engagerer målgruppen 60+ til at tage del i lokale fællesskaber og aktiviteter, som bidrager til et eller flere verdensmål.
3. Øge fokus på at målgruppen 60+ er en vigtig ressource i forhold til at understøtte samfundets bæredygtige udvikling.
4. Øge målgruppens trivsel og livskvalitet ved at skabe rammer, hvor de kan bringe egne ressourcer i spil gennem nye lokale fællesskaber.
5. Styrke bibliotekernes lokalt involverende og fællesskabende rolle og kompetencer i forhold til FN's verdensmål med særligt fokus på, hvordan målgruppen 60+ bliver involveret i en aktivitet, som giver mening og skaber en oplevelse af samhørighed og kompetence.

PROJEKT SAMMEN OM VERDENSMÅL

De lokale bæredygtighedsaktiviteter på bibliotekerne skulle afspejle de lokale idéer. Derfor har projektet, som forventet, resultatet i mange forskellige slags aktiviteter :

- Syning og re-design med fokus på genbrugsmaterialer
- Dyrkning af fælleshaver og bibliotekshaver
- Reparationsværksteder
- Klimavenlig fællesspisning
- Læsegrupper, som debatterer klima- og bæredygtighedsliteratur
- Erindrings- og litteraturvandring
- Oplæg og workshops med fokus på bæredygtighed
- Bytte- og loppemarkeder
- Samarbejde om bevægelse i naturen med "Hold hjernen frisk" og "Bevæg dig for livet"
- Besøgstjeneste
- Samarbejde med kommunen om affaldssortering, genbrug og genanvendelse

VIDENS- OG METODEGRUNDLAG I PROJEKTET

SAMMEN OM VERDENSMÅL handler om borgerinvolvering og har et fokus på trivsel og fællesskaber. Projektet bygger på flere forskellige metoder og vidensgrundlag. 1) Teori og tanker fra **bæredygtighedspsykologien** har været et vigtigt vidensgrundlag. 2) **Design Tænkning** har givet metoder og mindset, som biblioteksmedarbejderne har arbejdet ud fra. 3) **Viden om verdensmål** og hvordan verdensmål kan gøres til hverdagsmål og endelige har projektet tilbud. 4) **Netværk og en fælles sag**.

Bæredygtighedspsykologien

Ph.d. og bæredygtighedspsykolog Simon Elsborg Nygaard har via workshops formidlet viden fra bæredygtighedspsykologien både til biblioteksmedarbejdere og borgere. Bæredygtighedspsykologi handler helt kort om at bruge viden fra psykologien i arbejdet med bæredygtighed - fordi denne viden kan bruges til at skabe øget motivation og trivsel i arbejdet med verdensmålene.

Workshopsene har fungeret som kick-off til processen på de enkelte biblioteker. Formålet med workshopsene var at inspirere borgerne til at gå i gang med arbejdet og at give biblioteksmedarbejderne viden og et set "briller" fra bæredygtighedspsykologien, som de kunne bruge i arbejdet med at understøtte grupperne. Det omfatter fx viden om behovsmetoden, der kan bruges til systematisk at arbejde med deltageres grundlæggende psykologiske behov. Behovsmetoden handler om at have blik for fem grundlæggende behov: oplevelse af samhørighed, autonomi, kompetence og meningsfuldhed (læs mere i håndbogen). I workshops for både medarbejdere og borgere er Simon også kommet ind på naturforbundethed, og hvordan det også kan bidrage til trivsel og bruges i arbejdet med verdensmålene.

I arbejdet med bæredygtighed kan det være godt at handle i fællesskab med andre og kanalisere følelserne over i handlinger. Det at gøre noget sammen og gøre tingene på nye måder kan føre til nye kompetencer og en oplevelse af samhørighed. Der bliver skabt håb og en oplevelse af meningsfuldhed, fordi man kan være med til at påvirke udviklingen. – Simon Elsborg Nygaard, ph.d. og bæredygtighedspsykolog

Design Tænkning

Designtænkning er både en metode og et mindset, der helt overordnet handler om at afkode problemer og finde nye løsninger og måder at arbejde på. I SAMMEN OM VERDENSMÅL er biblioteksmedarbejderne blevet introduceret til metoder fra designtænkningen og et designtænkning-mindset. Medarbejderne har brugt dette i arbejdet med at udvikle deres lokale arbejde med SAMMEN OM VERDENSMÅL, herunder fx. den løbende udviklingen og justeringen af fx forskellige rekrutteringsstrategier og aktivitetsformater. Målet var at give dem konkrete interview- og analysemetoder til at være nysgerrige på både målgruppe og generelt på deres lokalområde og de aktører og organisationer, det ville være relevant at inddrag eller samarbejde med. Med designtænkningen øves en nysgerrighed (på fx målgrupper, biblioteksbrugere og mulige samarbejdspartnere). Denne tilgang og mindset har medarbejderne taget med i hele processen, hvor de har støttet borgernes idéer og også udvikle fælles SAMMEN OM VERDENSMÅL's aktiviteter. Læs mere om designtænkningen, metoder og mind-set i håndbogen for biblioteksmedarbejdere.

Viden om verdensmål

Både biblioteksmedarbejdere og borgere er blevet klædt på med viden om verdensmålene. Det har både omfattet konkret viden om og indsigt i verdensmålene: hvad er målene, hvordan er de opstået mv., viden om hvordan de overordnede verdensmål kan gøres konkrete - og gå fra verdensmål til hverdagsmål. Derfor har både biblioteksmedarbejder og borgere som en del af de indledende workshops og læringsdage fået en masse konkrete idéer til aktiviteter og idéer, der kan gøre verdensmålene til hverdagsmål. Verdensmålene giver en fælles ramme og et overordnet sprog til projektet og også en mulighed for at tale initiativer og aktiviteter ind i en fælles ramme og en fælles global målsætning.

Viden om verdensmål og hvordan verdensmålene kan omsættes til konkret handling har været et gennemgående fokuspunkt i projektet og er blevet formidlet til bibliotekerne både af projektlederen og af Kristine Fjord Tolborg fra Chora2030, som har været en partner i projektet.

Netværk & inspiration

Projektet har tilbudt biblioteker og borgere et fælles netværk og en fælles fortælling. Det har været faciliteret af projektlederen og undervisere, der tydeligt har formidlet at alle var del af større projekt.

Projektlederen har spillet en gennemgående og central rolle i projektet som inspirator og som en, der skaber netværk og den fælles fortælling. Projektlederen har givet inspiration til aktiviteter og bygget bro til mulige samarbejdspartnere - og endelig ved formidling af erfaringer på tværs af biblioteker.

Projektlederen har faciliteret alle læringsdage og også deltaget i kick-off workshops på biblioteker - og har løbende sparret med biblioteksmedarbejderne. Derudover har projektlederen etableret et rejsehold med deltagere på tværs af biblioteker (se side 16) og arbejdet for at etablere partnerskaber med andre aktører fx. Elis (tekstil- og hygiejneløsninger og svanemærket vaskeriservice) om levering af tekstiler til syværksteder på bibliotekerne og med Grønne Nabofællesskaber, Grønne Værksteder og Repair Café Danmark, som flere biblioteker har indgået lokale samarbejder med.

Borgerne fra SAMMEN OM VERDENSMÅL's grupperne har mødtes på tværs - både ved besøg i FN byen og ved klimafolkemødet. Det har betydet noget for deltagernes engagement og lyst til at deltage, at de oplever at være del af en større bevægelse. Både på tværs af biblioteker og en større global bevægelse, hvor de oplever, at organisationer og personer arbejder for verdensmålene og en mere bæredygtig verden. Det har bidraget til motivation og engagement.

Deltagerne har oplevet at være del af SAMMEN OM VERDENSMÅL - som har været det fælles nationale projekt, men samtidig også været overskriften på det lokale projekt, hvor deres lokale bibliotek har tilbudt dem en ramme og et fællesskab, hvor de kunne komme med deres idéer til bæredygtige aktiviteter.

AKTIVITETER I SAMMEN OM VERDENSMÅL

Bibliotekerne har deltaget i en række aktiviteter - nogle aktiviteter har været målrettet biblioteksmedarbejdere og andre borgerne.

Aktiviteter for biblioteksmedarbejdere

- 2 læringsdage med undervisning i videns- og metodetemaerne i projektet: bæredygtighedspsykologi, designtænkning og viden om verdensmål. Biblioteker, der er kommet med i udrulningen har også fået oplæg om facilitering og inspirationsoplæg fra andre biblioteker og aktører på området.
- Online projektgruppemøder med mulighed for erfaringsudveksling mellem biblioteker.
- Muligheder for online spørgetimer med oplægsholdere fra læringsdagene.
- Mulighed for deltagelse i webinarer om blandt andet facilitering.
- Løbende sparring med projektleder.
- Økonomisk støtte til aktiviteter og arrangementer i grupperne. Biblioteker i pilotfasen fik desuden betaling for medarbejdernes tid.

Aktiviteter for borgere

- Læringsforløb og workshop med Simon Elsborg Nygaard om bæredygtighedspsykologi til at igangsætte arbejdet.
- Gruppedannelsesproces: på de fleste biblioteker har det resulteret i én SAMMEN OM VERDENSMÅLS gruppe, men på nogle biblioteker er der dannet flere mindre grupper, der er mødtes om forskellige aktiviteter.
- Biblioteksmedarbejderne støtter grupperne i en periode på minimum et halvt år, hvor mødefrekvensen varierer fra ugentligt til månedligt.
- Mulighed for at booke oplæg til gruppen, fx om FN's verdensmål.
- Mulighed for at engagere sig i projektets **rejsehold**, hvor borgere, der er aktive i SAMMEN OM VERDENSMÅL tager rundt til andre biblioteker og fortæller om verdensmål.
- Besøg i FN byen med oplæg
- Mulighed for deltagelse i Klimafolkemødet

MÅLGRUPPEN 60+

SAMMEN OM VERDENSMÅL fokuserer på borgere, der er fyldt 60 år for at give netop denne målgruppe en særlig mulighed for at engagere sig i arbejdet mod FN's verdensmål. Selvom der i projektet har været et særligt fokus på at engagere borgere over 60 år, så har grupper og aktiviteter været åbne for alle.

Deltagerne er gået ind i projektet, fordi de gerne vil bidrage til at gøre en forskel ift. at fremme verdensmålene. Derudover er det for at få viden og blive del af et fællesskab (se tabel på side 76)

De kvalitative dataindsamling peger på, at de alle har været personer med interesse for klima og bæredygtighedsdagsordenen, men de har haft et forskelligt udgangspunkt: nogen har vist meget om temaerne, og andre har mere være nysgerrige og ønsket ny viden og at få mulighed for at gøre en forskel.

Mange deltagere er personer, som i forvejen har været aktive i lokale initiativer og fællesskaber, og mange er ildsjæle, som i forvejen lægger kræfter i lokale foreninger, klubber mv.

I december 2022 er 220 borgere aktive i grupper i projektet. 43 deltagere har indgået i en spørgeskemaundersøgelse. Der er tale om et lille udsnit af deltagerne, og tallene skal tages med forbehold*. Disse besvarelser peger i retning af, at deltagerne i særlig grad er:

- Personer over 60 år (de udgør 88%). De kvalitative interview tegner et billede af, at langt størstedelen af deltagerne i grupperne har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet.
- De er generelt veluddannede. Størstedelen (56%) har en mellemlang eller lang uddannelse.
- Det er overvejende personer, der i forvejen bruger biblioteket. 84 % bruger det ugentligt eller månedligt.
- Det er en gruppe, hvor størstedelen ved start ikke vidste meget om verdensmålene. 56% havde hørt om dem men kendte dem ikke så godt eller kendte dem slet ikke. Kun 7% kendte dem virkelig godt.

* Det omfatter besvarelser fra et lille udsnit af biblioteker, som har været med i længere tid. Tallene er derfor ikke repræsentative for alle biblioteker og skal derfor tages med forbehold. Det omfatter 34 fulde besvarelser (N=34). Når 'delvise besvarelser' medtages er N=43. Se mere på side 69.

Seniorers holdninger til bæredygtighed.

En undersøgelse gennemført af Tænk tanken Fremtidens Biblioteker viser, at seks ud af ti borgere, der har rundet 60 år, gerne vil bidrage aktivt til en mere bæredygtig fremtid, og tre ud af fire er bekymrede for, at klimaforandringer vil påvirke de yngre generationer. Mere end halvdelen har desuden reduceret deres tøjindkøb, forbrug af plastik og af flyrejser de seneste to år - også når de bliver bedt om at se bort fra nedlukningerne på grund af covid-19.

Se hele undersøgelsen på www.sammenomverdensmaal.dk/biblioteker

36 BIBLIOTEKER ER MED – OG FLERE KOMMER TIL

Pilotbiblioteker (1. rul)	Aarhus og filial i Tranbjerg* Ballerup Horsens Middelfart Roskilde og filial i Gundsømagle* Rudersdal Stevns Viborg	
Udrulning (2. rul)	Aabenraa Aalborg Esbjerg/Ribe* Fredensborg Gladsaxe Gulborgsund Herlev Hillerød Ikast-Brande	Ishøj Næstved Skanderborg Solrød Svendborg/Gudme* Tønder Tårnby
Udrulning (3. rul) (startet i november 2022)	Allerød Brønderslev Dragør Glostrup	Kolding Rebild Silkeborg Skive

* Der er SAMMEN OM VERDENSMÅL's aktiviteter på både hovedbiblioteket og i filialen – og de tæller derfor som to forskellige biblioteker.

PROJEKTETS UDBREDELSE

- **36 biblioteker er del af indsatsen** og flere kommer til i 2023.
- **109 medarbejdere** har deltaget i læringsdage og fået erfaring gennem projektet og pr. december 2022 er der **220 aktive borgere** i grupper på bibliotekerne (flere grupper er undervejs).
- Der har været afholdt mere end **45 kick-off workshops** for borgere med mere end **450 deltagere** i 60+ målgruppen.
- I alt har **mere end 2000 borgere** været del af projektets aktiviteter enten via oplæg og workshops afholdt på bibliotekerne eller som deltagere ved arrangementer på klimafolkemødet i 2023. Her deltog mere end 25 biblioteker fra projektet (både medarbejdere og borgere). Mange af de nævnte arrangementer har ofte samlet mennesker på tværs af generationer
- Projektet har indtil nu afsat mere end **1500 håndbøger** rettet mod biblioteksmedarbejdere og mere end **2300 håndbøger** rettet mod borgerne. De er sendt til aktører både i og udenfor bibliotekssektoren.
- Projektet **samarbejder med andre initiativer**, som fx 1) UGE17, der er et nyt biblioteksinitiativ, som er bibliotekernes nationale kampagne og temaugge med fokus på folkelig forankring, borgerinddragelse og oplysning verdensmålene. Og 2) Verdensmåls certificeringen af biblioteker (Chora2023). Det har skabt stærke synergier, hvor initiativerne styrker og supplerer hinanden. De arbejder hver især med forskellige aktiviteter omkring verdensmålene, men sammen sikrer de et stærkt og voksende fokus på verdensmål og bæredygtighedsdagsordenen inden for bibliotekssektoren. Se mere på side 60.
- Projektet har indgået **partnerskaber** med initiativer som: Grønne Værksteder, Grønne Nabofællesskaber, Repair Cafe Danmark, Læseforeningen, Dansk naturfredningsforening, Klimafolkemødets sekretariat, Elis Danmark (tekstil- og hygiejneløsninger og svanemærket vaskeriservice, der leverer tekstiler til sy-værksteder på bibliotekerne). Det omfatter både tværgående samarbejde på projektniveau og lokale samarbejder på de enkelte biblioteker i projektet.
- Projektet har været med-initiativtager til **dannelse af netværk** på tværs af biblioteker, som har interesse for verdensmål og fællesskaber. Netværket er for alle biblioteker (også dem, der ikke er med i SAMMEN OM VERDENSMÅL) og her tilbydes blandt andet viden via webinarer omkring verdensmål, facilitering mv.

* Tallene er baseret på projektets egne registreringer

**DEL 2:
RESULTATER & VÆRDISKABELSE**

Biblioteket lytter, inddrager og skaber noget med borgere – og får dem til at se muligheder i verdensmål

OM MIDDELFART BIBLIOTEK

Middelfart Bibliotek er både kulturhus, biograf og bibliotek. Biblioteket har en klima- og bæredygtighedsprofil: Det er blevet verdensmåls-certificeret i oktober 2022 og er en vigtig aktør i afholdelsen af Klimafolkemødet i Middelfart. På biblioteket har de et stærkt fokus på at tænke i samarbejder og har en kulturmedarbejder, der sidder i tværgående udvalg og er vant til at indgå partnerskaber med mange forskellige aktører.

VÆRDI FOR BIBLIOTEKET

Biblioteket har gennem SAMMEN OM VERDENSMÅL fået en tættere kontakt til borgere og til frivillige organisationer i lokalområdet. Det har givet øvelse i arbejdsformen med at lytte og inddrage og skabe noget sammen med borgerne.

Vi har lært en ting. Biblioteket har en person, man kan gå ned til og snakke med om idéerne. Det vidste vi ikke. Nu har vi fået Kamilla med. Vores første henvendelse kunne egentlig have været til Kamilla. Det er vi blevet klogere på. - Deltager

SAMMEN OM VERDENSMÅL PÅ MIDDELFART BIBLIOTEK

SAMMEN OM VERDENSMÅL fungerer som en udviklingsplatform for, at initiativer og idéer kan vokse sig større til glæde for flere. Konkret er der blevet etableret to initiativer. Det første handler om at skabe synergi og udvikle eksisterende initiativer om fælleslæsning og fælles fortælling. Det andet initiativ har som omdrejningspunkt at skabe et bæredygtigt udflugtsmål i Middelfart med fokus på oplevelser, kunst og vild natur. Det har resulteret i, at de to læse- og fortællegrupper i byen er begyndt at arbejde sammen, og biblioteket og har fundet en ny fælles ramme i verdensmålene. Gennem SAMMEN OM VERDENSMÅL-projektet blev der lavet et samarbejde med biblioteket og frivilligkoordinatorer, som koordinerer Guidet Fælleslæsning og projektet Fortæl for livet, iværksat af Røde Kors, hvor deltagerne taler om svære

livsbegivenheder, såsom at miste en ægtefælle, for at støtte hinanden i det. De to grupper har sammen afholdt inspirationsforedrag, læst verdensmållitteratur og er taget på erindringsvandreture i naturen. Derudover deltager de i de oplæg og workshops med forfattere og bæredygtighedseksperter, som biblioteket er medværter for. Det giver gruppen inspiration til at arbejde med verdensmål og natur og inddrage det i deres samtaler og litteraturlæsning.

Gruppen Guidet Fælleslæsning har gennem deltagelse i SAMMEN OM VERDENSMÅL fået nyt liv, ny inspiration og flere frivillige til deres indsats, hvor de gennem læsning bidrager til trivsel hos beboere på byens plejehjem. Endelig har begge grupper fået øjnene op for biblioteket som fast mødested, og der er skabt en stærkere forbindelse mellem grupperne.

Et andet konkret initiativ er udviklingen af et stiareal omkring den gamle Trækbane. Initiativet opstod hos et ægtepar fra Middelfart, der havde rejst penge til idéen, og som havde en stærk gejst for at udvikle og forskønne området, så forbipasserende kunne få en oplevelse ved at møde både kunst og vild natur. De henvendte sig biblioteket, og i fællesskab fik de løftet idéen ved at sætte det ind i rammen af verdensmålene. Initiativet involverede både biblioteket, en skovfoged, en arkitekt fra kommunen og en repræsentant fra lokaludvalget. Arealet med vægmalerier, nye bænke og vild natur blev indviet i forbindelse med Klimafolkemødet 2022 og skaber nu både glæde hos forbipasserende og kan bruges som udflugtsmål. Også børnehaver og en vuggestue har været involveret ved at lave klimategninger som del af projektet. .

PROCESSEN OG MEDARBEJDERNES ROLLE

En ansat fra Middelfart Bibliotek har indgået i styregrupperne for de to initiativer og fungeret som tovholder. De to grupper er blevet en måde at organisere eksisterende kræfter på (eksisterende læseklubber, frivilligkoordinator og lokale ildsjæle). I Middelfart så biblioteksmedarbejderen et behov hos forskellige initiativer og ildsjæle og tilbød dem at blive del af SAMMEN OM VERDENSMÅL initiativet og dermed bygge dette på eksisterende gejst og idéer.

Biblioteksmedarbejderen tilbød sin viden om arrangementsafholdelse og kontakter til kommunale nøgleaktører og til kunstnere, der var relevante for trækbaneinitiativet. Biblioteket fik initiativerne ind i en større fortælling, som var motiverende for de aktive og gav mulighed for bredere formidling gennem lokale medier, Festuge og Klimafolkemødet.

BIBLIOTEKERNE FÅR NYE PARTNERSKABER, BORGERDREVNE UDVIKLINGSRUM OG STYRKET VERDENSMÅLSAGENDA

Bibliotekerne har fået nye eller flere erfaringer med at arbejde med verdensmål og borgerdrevne aktiviteter i samspil med nye typer aktører. Endelig har det styrket netværk på tværs af biblioteker.

Projektet har betydet at der på mange biblioteker er blevet igangsat **nye aktiviteter med fokus på verdensmål**. Eller at eksisterende aktiviteter er blevet styrket ved at blive sat ind i en fælles global målsætning.

Erfaringerne fra projektet viser at biblioteket er en oplagt aktør for arbejdet med verdensmålene - både fordi biblioteket i sig selv bygger på tanker omkring bæredygtighed og deleøkonomi, fordi biblioteket har en opgave i at skabe folkeoplysning, og fordi mange biblioteker ønsker at udvikle deres rolle lokalt med fokus på at skabe fællesskab, inddrage borgerne og styrke samarbejdet med andre aktører. Dette projekt har bidraget til at bibliotekerne har udviklet sig i alle tre ting og fremstår som et projekt, der har bidraget til at udvikle bibliotekets rolle og funktion.

Både borgere og medarbejdere oplever, at det giver mening at biblioteket indtager en rolle i arbejdet for bæredygtige tiltag. 62% af deltagerne mener "helt sikkert at biblioteket er det rigtige mødested for borgere og foreninger, der gerne vil samarbejde omkring bæredygtige tiltag". 35% svarer, at de sandsynligvis er det*.

Bibliotekerne i projektet har fået viden og redskaber til at sætte gang i aktiviteter om verdensmål. Det omfatter ny viden om verdensmål og bæredygtighed men i særlig grad erfaring med metoder til at skabe borgerdrevne udviklingsrum på biblioteket. Det har bidraget til en bevægelse i medarbejderrollen fra et fokus på vidensformidling til større fokus på facilitering og støtte til borgernes proces.

Medarbejderne er blevet styrket både i forhold til at facilitere og fremme borgerdrevne aktiviteter og i arbejdet med verdensmålene. Det er et vigtigt resultat, fordi det er et godt udgangspunkt for, at de vil videreudvikle og fortsætte arbejdet med verdensmål og fællesskaber.

* Første besvarelser fra spørgeskemaundersøgelse blandt deltagere (N=43). Se side 69 for info om spørgeskemaundersøgelsen.

Verdensmålene bliver i højere grad en **del af den daglige praksis** på biblioteket og bliver derfor også tænkt med i andre aktiviteter og initiativer. Det har samtidig flere steder betydet, at man fra bibliotekets side er blevet ansporet til at påvirke den kommunale strategi, så også kommunen får større fokus på temaet.

Bibliotekerne samarbejder allerede med andre lokale aktører, men bibliotekerne oplever, at de gennem projektet har udvidet deres samarbejdsflader og fået **erfaring med at indgå flere og nye typer samarbejder**. En erfaring de også vil kunne bruges i andre sammenhænge på biblioteket.

De nye typer samarbejder har skabt synergier, hvor både samarbejdspartnere og biblioteket selv har oplevet at kunne bruge bibliotekets rum og ressourcer på nye måder. Projektet har dermed resulteret i **nye samarbejdsrelationer** for bibliotekerne eller styrkelse af eksisterende. Det er sket lokalt på de enkelte biblioteker, fx direkte samarbejde med Røde Kors' initiativer, Repair Cafe Danmark, lokale landsbyråd mv.

Projektet også resulteret i **styrkelse af netværk på tværs af biblioteker**. Det er både sket i regi af projektets aktiviteter, og ved at projektleder har bygget bro til andre tværgående initiativer og netværk, som fx UGE17 (se side 21). Det har bidraget til at styrket disse netværk.

Det er utrolig vigtigt, at alle går ind og støtter op om at realisere verdensmålene. Og biblioteket er en oplagt trækraft, for der er nødt til at være en ramme og et fokus for, at vi får trukket i den samme retning. Det, at vi kan mødes der, giver meget inspiration, og det er en genial idé, at vi er sammen om verdensmålene på biblioteket. - Deltager

*Vores deltagelse i projektet har åbnet op for noget i forhold til at lytte mere til, hvad borgerne gerne vil. Ikke bare booke foredrag, men mere se på, hvad der er i lokalmiljøet og støtte op omkring det. Det har givet en tættere dialog.
- Biblioteksmedarbejder*

BORGERNE FÅR NY VIDEN, HANDLERUM OG FÆLLESSKAB - SOM BIDRAGER TIL ØGET TRIVSEL

Borgerne oplever, at det giver værdi at engagere sig verdensmålene. Det er oplevelsen på tværs af borgerne, der har været engageret i SAMMEN OM VERDENSMÅL.

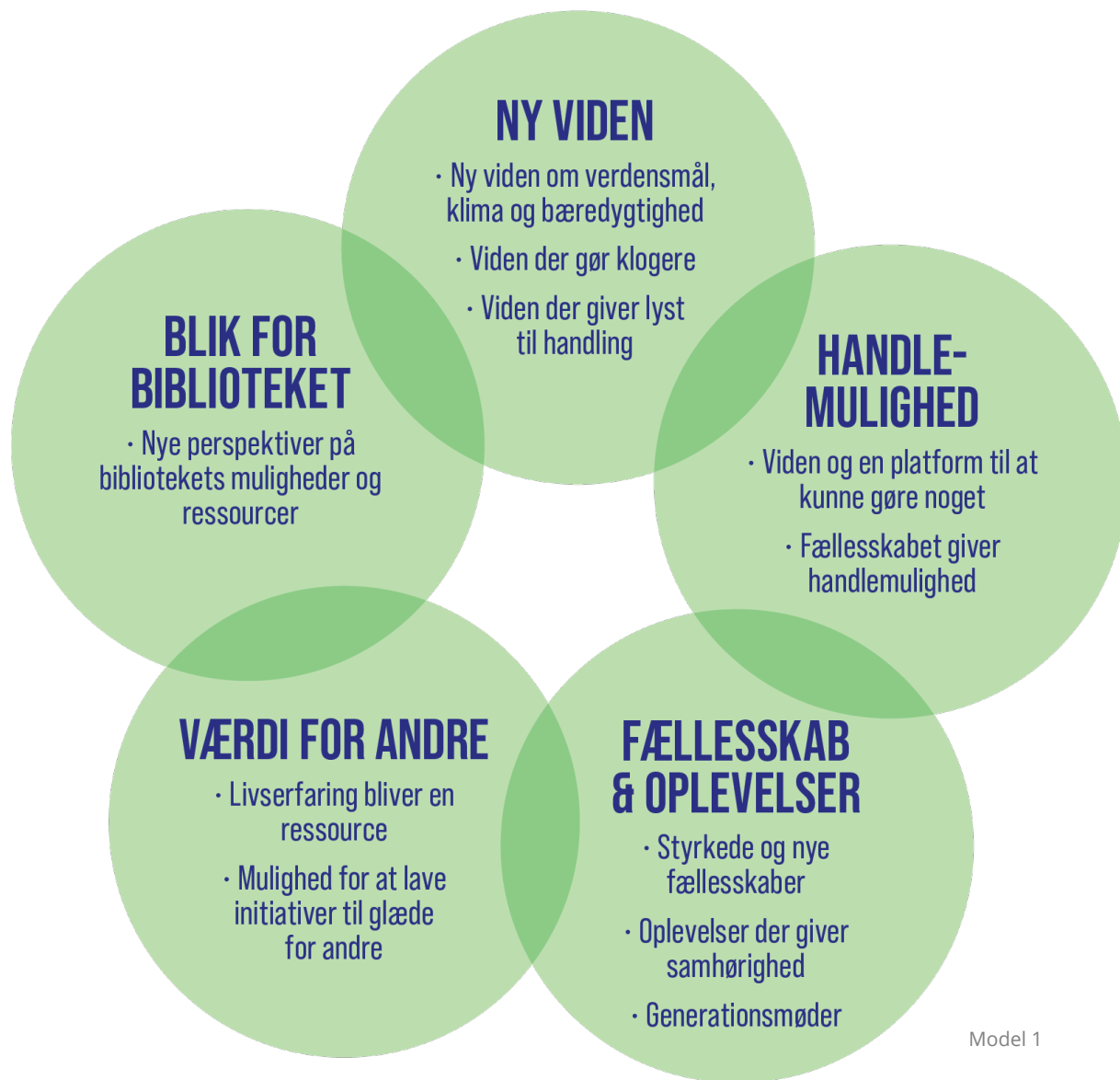
Det giver en oplevelse af at kunne bidrage og havde noget at byde ind med i det fælles arbejde for verdensmålene. For en stor del af borgerne oplever de, at projektet har givet dem en ny og vigtig viden om verdensmålene, som nu gør at de kan handle. For andre er det i høj grad muligheden for at "gøre noget" sammen med andre, der er det væsentligste resultat. For mange deltagere bliver oplevelsen af at få et fællesskab afgørende – både for at de kan udvikle sig sammen, og fordi det er rart at være sammen med andre med samme interesser,

passion og bekymringer. Deltagerne oplever også, at de har fået et nyt syn på biblioteket. De ser nu flere muligheder for, hvordan de kan bruge biblioteket, og oplever, at biblioteket kan være en værdifuld partner.

Den nye viden, fællesskabet, handlerummet, oplevelsen af at skabe værdi for andre samt det at have biblioteket som samarbejdspartner er fem væsentlige aspekter, der bidrager til trivsel hos deltagerne.

På side 29-38 udfoldes værdiskabelse for borgerne under fem temaer. Projektet udgiver i 2023 i række podcast, som blandt andet også sætter fokus på værdiskabelsen for borgerne.

Jeg synes, det har været rigtig spændende at være med, fordi vi mødes fra land og by, og forskellige aldre og forskellige joberfaringer. Og så skal vi finde ud af, hvad det er, vi kan gøre. Det at være med i den gruppe har også gjort, at jeg selv er blevet mere skarp på, hvad jeg synes om bæredygtighed. Og er blevet mere tydelig i, hvordan jeg kommunikerer det. - Deltager

Model 1

NY VIDEN

Deltagerne i grupperne oplever at få nye viden, særligt om klima og bæredygtig livsstil. Det gælder både viden fra oplægsholdere, men også viden og inspiration fra hinanden på tværs i grupperne. Generelt bliver grupperne både et handlefællesskab men mange steder også et rum til udveksling af viden, tips og idéer. Første besvarelser fra en spørgeskemaundersøgelse blandt deltagere indikerer, at deltagerne i særlig grad oplever at få ny viden: 74% er enig eller helt enig i, at de har fået mere viden om verdensmålene (se tabel 1 på side 72)*.

For nogle deltagere gælder det, at de havde en del viden i forvejen, men generelt oplever mange, at de har fået ny viden. Det er både viden som gør dem (endnu mere) bevidste om nødvendigheden i at handle og som gør, at de oplever at være stand til at handle og til at sætte initiativer i gang. Fordi de oplever at være klædt bedre på til at tale om emnerne.

Den nye viden fremstår også vigtig for mange deltagere fordi de efter at have forladt arbejdsmarkedet oplever det som værdifuldt og vigtigt for deres trivsel og mentale sundhed, at de fortsat får ny viden og sætter sig ind i nyt stof.

* Det omfatter besvarelser fra et lille udsnit af biblioteker, som har været med i længere tid. Tallene er derfor ikke repræsentative for alle biblioteker og skal derfor tages med forbehold. Det omfatter 34 fulde besvarelser (N=34). Når 'delvise besvarelser' medtages er N=43. Se mere på side 69.

Man får også idéer og inspiration af de andre. Der har været rigtig mange gode ideer - og idéer som man ret nemt kan følge op på. - Deltager

Det er opmuntrende at se, hvor mange mennesker, der er engageret i det her, og hvor mange initiativer der er. Nå man lige vil vide noget om det og slå op på nettet, så finder man ud af hvor mange ting, der er i gang. - Deltager

Jeg har mødt en masse spændende mennesker. Jeg er blevet klogere på en masse ting. Jeg har fået en forståelse for sammenhæng mellem forskellige ting og begreber inden for det her område. Det gør at jeg nu føler jeg er klædt på til at gå ud og fortælle om det. - Deltager

Jeg har været på højskole, hvor vi lærte om verdensmålene. Men det er blevet væsentlig mere nærværende, efter jeg kom med i denne gruppe. Jeg kom med til klimafolkemødet – og det kunne jeg godt have drømt om i årevis at være med til.

- Deltager

Det er blevet tydeligere, hvad jeg selv kan gøre. Det er vigtigt at være flere sammen om at flytte på vanerne.

- Deltager

HANDLEMULIGHED

Mange deltagere er gået med i grupperne, fordi de ved, at det er nødvendigt at gøre en indsats for at passe bedre på kloden. De oplever, at deres engagement i grupperne giver dem en mulighed for at handle og gøre noget – sammen med andre. De oplever, det værdifuldt at få ny viden, men også at få et fællesskab med andre, hvor de kan udveksle tanker og idéer og samarbejde om at realisere konkrete initiativer. Det giver dem en vigtig oplevelse af at kunne "gøre noget".

Flere fremhæver også, at den viden, de har fået, gør dem i stand til i højere grad at gå ud og tale med andre om verdensmålene. Første besvarelser fra en spørgeskemaundersøgelse blandt deltagere indikerer, at 57% i højere grad end før betragter sig selv som fortalere for verdensmålene, og 68% har fået større forståelse for, hvordan de selv kan bidrage til verdensmålene (se tabel 1 på side 72).

Den handlemulighed, borgerne får i grupperne, bidrager til motivationen. Borgerne oplever, at det giver mening at gå sammen og handle i fællesskab. Spørgeskemaundersøgelsen indikerer, at 84% oplever, at de undervejs har været motiverede (i nogen, høj eller meget høj grad). (se tabel 2 på side 73).

De fleste lavede et træ, men nu har det ført med, og at vi skal til at plante skov og lave den ene eller anden type. Fordi nu har de fået blod på tanden. Det er der, vi står nu. På næste møde skal vi til at definere hvor skal det være hvad, og skal det være for en type. Så går vi i gang med det. Den proces vi fik startet her, og den lever videre i sit eget liv, men det lever videre med at det er fællesskab og samvær – det er det, der er det bærende. – deltager

Jeg ville gerne gøre noget – her [i gruppen] får vi mulighed for at gøre ting og sætte ting i gang.
- Deltager

Når vi kommer til at snakke om verdensmål i andre sammenhænge, så spørger andre, hvad er det for noget? Og så er vi med til at formidle viden om verdensmålene og hvad de står for. Vi tager viden med fra det her rum og ud.

- Deltager

FÆLLESSKAB OG OPLEVELSER

De aktive i SAMMEN OM VERDENSMÅL får et fællesskab og fælles oplevelser. Oplevelser og glæder, der bidrager til trivsel hos deltagerne. Samtidig oplever deltagerne, at netop fællesskabet i gruppen er et vigtigt afsæt for at de kan handle sammen.

Grupperne oplever fællesskab i selve gruppen. I nogle grupper er det stærke fællesskaber fra start, hvor deltagerne i gruppen finder sammen og finder glæde i at have samme interesser og mål for arbejdet. Fx en gruppe i Rudersdal, der arbejder med at mindre forbrug af tekstiler (se case). I andre grupper bygges fællesskabet stærkere undervejs, fx gennem fælles oplevelser (inspirationsture eller lign.).

De fælles oplevelser opnås også, når grupperne gennemfører aktiviteter for og med andre borgere. Fx workshop hvor voksne og børn sammen laver et sparetræ på biblioteket med sparetips for at begrænse madspild, forbrug af ressourcer, madspild mv. eller når de laver workshop, hvor deltagerne kan lære at pøde æbletræer, og der startes samtaler om

biodiversitet (se case fra Viborg Bibliotekerne på side 62). Mange deltagere i verdensmålsgrupperne er i særlig grad motiverede af, at de gennem gruppens arbejder kommer ud og møder folk i alle aldre. De er i særlig grad glade for det fællesskab, de her får på tværs af generationer. Her oplever de samhørighed, og at alle er sammen om at gøre en indsats. Det giver glæde og trivsel.

Første spørgeskemabesvarelser indikerer, at 71% af deltagerne oplever et fællesskab omkring arbejdet med verdensmålene. 62 % oplever, de som følge af deres deltagelse har fået et større socialt netværk i nogen, høj eller meget høj grad (se side 35 og tabel 3 side 74).

Den glæde, som de udtrykker, når vi sidder og taler sammen om det. Det er også bundet i et samvær om at skabe gode vilkår og lære at gøre noget. Man kunne godt læse på nettet om hvordan man skulle gøre, men så var man alene om det. Her sidder vi 20-25 stykker der bare sad og arbejdede sammen og producerede sammen og talte sammen og nød livet sammen og havde den glæde, at vi fik lavet noget. – deltager

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE BLANDT DELTAGERNE - FØRSTE BESVARELSER

- Spørgeskemaerne er besvaret af en mindre andel af deltagerne (34 personer har besvaret hele skemaet). Tallene er dermed ikke repræsentative for alle biblioteker og skal derfor tages med forbehold. Spørgeskemabesvarelsene indikerer, at deltagerne har fået noget ud af at være med. I særlig grad har deltagerne fået **ny viden** om verdensmålene, de har oplevet arbejdet som **meningsfuldt** og er blevet **mere motiverede** for at deltage, fordi de har været flere sammen om aktiviteterne. Endelig har de fået et større tro på, at de selv kan bidrage til en bedre verden. Det er centrale resultat ift. projektets mål om at øge deltagernes motivation og bidrage til øget livskvalitet.
- En mindre andel oplever, at projektet kan bruges som et modsvar til ensomhed (47%). Og 62% oplever, at de har fået **et større socialt netværk** ved at deltage i projektet (i nogen, høj eller meget høj grad). Set i sammenhæng med det kvalitative data kan disse forholdsvis lave procentandele hænge sammen med, at en del af deltagerne ved start allerede havde et godt socialt netværk. Interviews tegner et billede af, at deltagere har oplevet, at de gennem deres deltagelse har fået udvidet dette netværk. Deltagerne ser generelt ikke projektet som et ensomhedsprojekt, men i højere grad som muligheden for at få et handlefællesskab eller et fagligt netværk. Det kan være årsagen til, at en forholdsmæssig lav andel oplever det som modsvar til ensomhed. Se tabeller på side 72-74

Det er hyggeligt samvær, hvor man kan komme uanset hvem man er, hvad man har lavet, gammel og ung. Man prøver så godt man kan. Jeg fik sgu lavet et træ! Det skaber en fællesskabsfølelse og en følelse af at man godt kan være en del af et fællesskab, og at man godt kan gøre noget, selvom man ikke ved noget.

- Deltager

Vi har lært nogle nye at kende på tværs af interesser. Der har man fået idéer omkring bæredygtighed og genbrug – til det kreative og til det hjemlige. – deltager

VÆRDI FOR ANDRE

Deltagerne i SAMMEN OM VERDENSMÅL's grupperne oplever, at de kan give noget til andre. Fx ved at de kan videregive viden, fx om at pøde æbletræer eller erfaring fra deres ungdom, hvor de havde brug for at leve med fokus på at spare, genbruge og få det meste ud af fx madvarer. Det er en viden, som de nu kan give videre til de yngre generationer, der fx deltager i de aktiviteter, grupperne laver. Det giver glæde at kunne bidrage og opleve at have viden, som er brugbar for andre.

Mange deltagere er trådt tilbage fra arbejdsmarkedet, og de oplever det værdifuldt fortsat at kunne bidrage ind i en sammenhæng og i et fællesskab for en større sag.

Det sjoveste for mig har været det lille samarbejde vi har haft med en skole. Vi lavede Speeddating med skoleeleverne. Vi var værter, og de kom rundt og talte med os. Jeg synes, det var sjovt – fordi vi mødes på tværs af generationer, og vi hører, hvad de unge tænker. - Deltager

De har fået et fællesskab. Jeg bliver helt rørt. Se hende, der blomster og se dem opleve: "nu har vi gjort det". Folk shiner og oplever, de bliver del af noget større. Og de oplever, de har gjort en forskel. - Facilitator

Det med at få ny viden er med til at man synes, det er godt. Jeg stoppede fra arbejdsmarkedet for 10 år siden. Men så tænker man – kan jeg ikke bruges til et eller andet. Men når det så viser sig, at man kan bruges i forskellige sammenhænge, så engagerer man sig mere i tingene. - Deltager

Der var en på 40 år, hvor der bare er ting, hun ikke ved, fx hvordan man bruger madrester. Hun er fra en tid hvor man bare går på macD og fx ikke laver sin egen dressing. Det satte ting i gang i hovedet på mig. - Deltager

BLIK FOR BIBLIOTEKET

Deltagerne i grupperne får blik for nye muligheder for at bruge og samarbejde med biblioteket. De har oplevet, at biblioteket og biblioteksmedarbejderne kan spille en rolle – sammen med borgerne – i at igangsætte initiativer, der oplyser, engagerer og skaber møder på tværs af borgerne.

Mange biblioteker er begyndt at arbejde med borgerdrevne initiativer, men i SAMMEN OM VERDENSMÅL oplever borgerne, at det er nyt og positivt, at de kan få et rum og støtte til facilitering til at arbejde med et aktuelt tema som bæredygtighed. De oplever at kunne komme med idéer, og at biblioteket bliver en platform og en støtte til, at de kan realisere nogle initiativer til glæde for andre - og som samtidig giver viden og oplysning til andre.

Vi har lært en ting. Biblioteket har fx en person, man gå ned til og snakke med om idéerne. Det vidste vi ikke. Nu har vi fået biblioteksmedarbejderen med. Vores første henvendelse kunne egentlig have været til hende. Det er vi blevet klogere på. Det koster noget tid og nogle kræfter. Man skal have overskud til det - man skal gerne ville. Det er været vores drivkraft. Hvem skal vi så spørge? Man skal være lidt ildsjæl. Og engang imellem kan der gå langt imellem, at man hører fra de mennesker. - deltagere

Jeg synes det er virkelig fedt, at de tager sådan nogle initiativer op i kommunen. Og får folk til at gøre noget, hvis de har mulighed for det. Og ja at de [biblioteket] støtter op om det. Jeg var rent faktisk overrasket over, at man rent faktisk vil det. - Deltager

DEL 3: VIRKEMIDLER

- DER STØTTER ETABLERINGEN AF
FÆLLESSKABER
OG BORGERDREVNE INITIATIVER**

HVAD BIDRAGER TIL AT BORGERE GÅR SAMMEN OM VERDENSMÅL ?

Projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL skaber resultater for de borgere og biblioteker, der har været med. For borgerne bidrager det til øget trivsel, særligt ved at de får et fællesskab og en ramme til at engagere sig og handle på temaerne indenfor verdensmål og bæredygtighed.

En række virkemidler bidrager til at resultaterne bliver mulige og at 60+ målgruppen går sammen og engagerer sig i lokale handlefællesskaber på deres bibliotek.

Disse virkemidler beskrives både i den håndbog, projektet har lavet til borgere, der ønsker at starte grupper og i særlig grad i håndbogen til biblioteksmedarbejdere (se side 41).

Evalueringen har bidraget med viden til udvikling af disse håndbøger. Virkemidlerne beskrives mere kortfattet på de følgende sider.

Tre ting træder frem som vigtige:

- **Nysgerrighed** på aktører, organisationer og borgere i lokalområdet. Det skaber viden, synergi og muligheder for rekruttering.

- Nysgerrigheden rummer også et konstant fokus på hvordan bæredygtige aktiviteter og tiltag kan bygge ovenpå det, der allerede foregår - og på det, der motiverer og interesserer borgerne. Særligt Design-tænkning har bidraget med metoder og mindset til at fremme nysgerrigheden.
- **Facilitering**, der fokuserer på behovsfaktorer (Simon Elsborg Nygaard) og særligt på rummelighed og fælles oplevelser. Og som rummer en støtte til gruppen over en længere periode for at skabe forankring.
- **Partnerskaber** med andre organisationer og initiativer, hvor man mødes om noget, der giver en merværdi til begge parter. Det kan desuden bidrage til at skabe lokal sammenhængskraft.

Biblioteket fremstår som en oplagt ramme for at engagere borgere i fællesskaber og aktiviteter omkring verdensmål. Det er et neutralt og tilgængeligt rum. Det er dermed tydeligt, at biblioteket er en oplagt aktør i arbejdet med bæredygtighed og fællesskaber.

HÅNDBØGER TIL BIBLIOTEKSMEDARBEJDERE

*Find håndbøgerne på projektets hjemmeside: www.sammenomverdensmaal.dk

ET NYT BLIK PÅ BIBLIOTEKETS ROLLE

Biblioteket som ressource
Biblioteket som brobygger

- Ressourcer i form af viden, rammer og mødested
- Brobygger for samarbejder
- En rolle som aktør i et fokus på bæredygtighed

Model 2

VERDENSMÅL, KOMMUNIKATION OG REKRUTTERING

Hvordan kommunikerer vi verdensmål?
Kommunikation til målgruppen
Rekruttering via ildsjæle og arrangementer

- Verdensmål som konkrete aktiviteter
- Rekruttering via borgernes gejst og idéer

TRIVSEL OG MOTIVATION

Behovsmetoden: Skab motivation og trivsel
Handlemuligheder og kognitiv dissonans

- 5 grundlæggende behov
- Aktiviteter med handlemuligheder
- Naturforbundethed

VÆRTSKAB FOR BORGERNES IDÉER

Anbefalinger og greb til facilitering
Forskellige værtsroller

- Et inkluderende rum
- Fællesskab og oplevelser
- Idéer og interesser i centrum

PARTNERSKABER OG NETVÆRK

Lokale samarbejdspartnere
Samarbejde med kommunale aktører

- Samarbejder, der giver værdi for begge parter
- Kontakt til borgere langt fra biblioteket
- Samarbejder, der løser behov

ET NYT BLIK PÅ BIBLIOTEKET ROLLE - SOM ET STED AT GÅ HEN MED BÆREDYGTIGE IDÉER

Biblioteket som et fysisk rum, ressource og platform har været et vigtigt virkemiddel og bidraget til realiseringen af aktiviteter og etableringen af grupper. Biblioteket tilbyder viden, mulighed for fordybelse, faciliteter og rammer, og det er et oplagt, tilgængeligt og neutralt sted for aktiviteter og grupper.

Det bygger ovenpå bibliotekets opgaver med at skabe viden, oplysning, demokratisk samtale og fællesskaber. Samtidig ses eksempler på hvordan fag- og skønlitteratur kan give viden og kan bruges til at skabe nysgerrighed, motivation og handlemod.

Det fremstår dermed naturligt at biblioteket indtager en rolle i arbejdet med bæredygtighed og fællesskaber - og også indtager en mere faciliterende rolle, hvor medarbejderne støtter gruppe af borgere og udvikling af deres idéer.

Biblioteksmedarbejderne har også indtaget en rolle som brobygger mellem forskellige aktører, foreninger og personer, der mødtes om en fælles dagsorden indenfor klima og

bæredygtighed. Det har bidraget positivt til gruppernes arbejde, idet samarbejder på tværs af aktører ofte har gjort, at gruppernes arbejde er kommet længere: fået mere omtale, flere engagerede mv.

For mange biblioteker er rollen som brobygger og facilitator en videreudvikling af et eksisterende fokus på at udvikle samarbejder og samskabelse med borgere og andre aktører. For nogle medarbejdere opleves det imidlertid som en ny rolle. Nogle har oplevet at de skulle "øve sig" men også at det opleves som givende - også for deres generelle virke på biblioteket.

I projektet har bibliotekerne fundet ud af, hvordan (og hvor meget) de som institution kan bidrage ind i processer omkring fællesskaber og bæredygtighed. Samtidig har de også oplevet at dette arbejde er med til at udvikle dem som bibliotek.

VERDENSMÅL, KOMMUNIKATION OG REKRUTTERING

Fokus på kommunikation og rekruttering har været vigtigt for at tiltrække deltagere og samarbejdspartnere.

Det har været et vigtigt element i projektet at biblioteksmedarbejderne er blevet klædt på med viden om verdensmål og hvordan arbejdet med verdensmål kan omsættes til lokale og konkrete aktiviteter. **Verdensmålene** kan fremstå meget store og abstrakte, så der har været et stort fokus på at gøre det mere konkret. Fx ikke kun invitere ind til at få "viden om verdensmål" men også give eksempler på konkrete aktiviteter borgerne kan engagere sig i eller blive inspireret af.

Generelt har bibliotekerne rekrutteret ind til arbejdet på mange forskellige måder: opslag på biblioteket og sociale medier, prikken til borgere eller grupper, der allerede kom på biblioteker, eller via samarbejdspartnere. Denne brede rekruttering har været relevant, men to områder fremstår som særligt givende: rekruttering via ildsjæle og via arrangementer på biblioteket (se mere i håndbogen).

Rekruttering via ildsjæle har været en god indgang til at få grupperne i gang. Ildsjæle er ofte engagerede i mange forskellige ting og kan have en begrænsning i hvor meget tid, de har til rådighed, men for mange i projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL har de aktive mennesker oplevet det meget attraktivt at have et sted og et fællesskab at adressere deres interesse og engagement for klima og bæredygtighed. Fordelen ved at aktivere ildsjæle er, at de ofte kender eller har kontakt til andre, som kan inviteres. Selv om rekrutteringen er sket via ildsjæle har det været et vigtigt fokus at grupperne har været for alle uanset udgangspunkt, vidensniveau mv. (se side 46).

En anden rekrutteringsvej er via arrangementer på biblioteket. Det kan være arrangementer igangsat af borgere eller medarbejdernes selv. Arrangementer som kan have forskellige temaer indenfor bæredygtighed. Et fokus på at indsamle kontaktoplysninger ved arrangementerne gør at medarbejderne kan opbygge base af borgere med interesse for forskellige temaer, som de kan "matche" eller invitere ind i grupper (se case).

TRIVSEL OG MOTIVATION

Projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL bygger på teori fra **bæredygtighedspsykologien** (se side 13). Det har fungeret som vidensgrundlag for biblioteksmedarbejderne og deres arbejde med at igangsætte grupper og aktiviteter og har i særlig grad givet viden om, hvad der motiverer borgere, og hvordan de kan tale til forskellige former for motivation.

Tanken bag en inddragelse af bæredygtighedspsykologien har været, at det skaber trivsel at engagere sig i bæredygtige handlinger. Det er blevet bekræftet i projektet.

Der har også været oplæg og workshops for borgere, hvor viden fra bæredygtighedspsykologen er blevet præsenteret. Mange deltagere oplevede det som spændende, men medarbejdere oplevede at denne indledende workshop for borgerne både skulle klæde dem på med viden fra bæredygtighedspsykologien og give dem konkret inspiration til hvilke aktiviteter, de kunne igangsætte.

Motivation for at fremme bæredygtig adfærd kan også styrkes ved, at vi opholder os i naturen - og undervejs i projektet er der kommet et fokus på **naturforbundethed** (som del af læringen fra bæredygtighedspsykologen).

På bibliotekerne er der aktiviteter, der har rykket sig udfor bibliotekets fysiske rum (se fx case fra Viborg) og fremstå det at "være i naturen" som oplagt og noget der bidrager til gruppen arbejde og fælles formål.

Det er ikke alle aktiviteter i projektet, hvor det opleves som direkte relevant at flytte udenfor, men fx litteraturvandring har også været et eksempel på at det blev oplevet som givende at opholde sig i naturen. Både fordi det i sig selv skaber trivsel at opholde sig udenfor, og fordi det styrket et fokus på det mange grupper arbejder med - bæredygtige tiltag, der skal passe på vores jord.

VÆRTSKAB FOR BORGERNES IDÉER

Der har været et gennemgående fokus på at det er borgernes idéer og initiativ, der skulle være styrende. Det har været et centralt og givende virkemiddel.

Bibliotekerne har oplevet det som givende at give plads til **borgerdrevne initiativer** og få flere borgere tættere på biblioteket. Det har også været udfordrende undervejs - både fordi det for nogen har krævet øvelse at finde den rette facilitatorrolle og også fordi det kan kræve tålmodighed og en afprøvende tilgang til at få etableret grupper. Her har metoder og det afprøvende mindset fra **Design tænkning** i særlig grad hjulpet bibliotekerne på vej.

For nogle biblioteker har det været udfordrende at afvente borgernes proces, fx fordi de selv har stor erfaring med at afvikle arrangementer og her har skulle træde i baggrunden og støtte borgerne i deres planlægning.

Selv om borgernes idéer og initiativ har været i centrum har biblioteksmedarbejderne i processen også selv taget initiativ til arrangementer. Det har fungeret godt som led i

at skabe synlighed og rekruttere til grupperne.

I processen har det vist sig at **faciliteringen** af grupperne har været central. Her findes ikke en præcis opskrift på hvordan faciliteringen er bedst: det handler om hvem man selv er som facilitator, hvem gruppen er, hvad de arbejder med. I håndbogen deles erfaringer og gives råd baseret på erfaringer. Men generelt har det været afgørende at biblioteksmedarbejderne har haft særligt fokus på 1) At **skabe et tryk og åbent rum** og en rummelig atmosfære, hvor alle er velkomne og alle bidrag og engageringsformer er velkomne, fx at der er plads til alle både dem, der byder ind fra dag 1 og dem, der måske lige skal finde sig til rette i gruppen. 2) Fælles oplevelser i gruppen som er med til at øge kendskab på tværs og skabe fælles fortællinger. Sådanne oplevelser har styrket gruppen og styrket deres muligheder for at handle sammen. 3) **Tryghed kan tage tid** og i mange grupper vil det være vigtigt at facilitatoren støtter ift. at sætte rammen, skabe tryghed og motivere for deltagelse.

PARTNERSKABER OG NETVÆRK

Partnerskaber med andre aktører, foreninger eller initiativer har været et vigtigt virkemiddel. Det har bidraget til at initiativer har kunne vokse og når længere ud i lokalområdet - fordi andre har kunne tilføre ressourcer og netværk.

Lokale samarbejdspartnere kan være foreninger, klubber og ildsjæle. Det kan være foreninger, der arbejder med den grønne dagsorden, og det kan være sociale og fællesskabsskabende initiativer som Røde Kors' lokalafdelinger, madklubber eller krea-klubber. Mange biblioteker har indgået samarbejde med initiativer som Grønne Værksteder, Repair Cafe Danmark eller Grønne nabofællesskaber, som projektet også har lavet en samlet samarbejde med.

Der kan samarbejdes på mange forskellige måder. Et eksempel er, at biblioteket har startet en SAMMEN OM VERDENSMÅLS gruppe sammen med et lokalt initiativ (fx en landsbyråd eller et Røde Kors initiativ. I andre tilfælde er der enkeltpersoner fra andre organisationer (fx klimabevægelsen), der er gået ind en gruppe, fx fordi det tiltalte dem med en bredere dagsorden ift. arbejdet med verdensmålene.

En vigtig erfaring er, at der er mange mulige samarbejdspartnere, men det handler om at finde samarbejder, hvor samarbejdet giver værdi for begge parter – også værdi, der rækker ud over den fælles idé, der arbejdes med. Fx at et landsbyråd går ind i samarbejdet om en repair cafe - både fordi det sætter fokus på genbrug og fordi det arbejder for deres formål om at skabe aktiviteter i lokalområdet.

Der er medarbejdere der har mødt udfordringer, fx har nogen stødt på at de blev nervøse for at biblioteket kom til at tage andre organisationers dagsordener. Læringen har været, at samarbejde giver mening også selvom flere har samme dagsorden - men at det kan kræve åbenhed og nogle indledende snakke om hvad der skal samarbejdes om. Her har flere medarbejdere brugt metoder og fra design tænkningen til at være nysgerrige på, hvad der foregår lokalt.

Mange biblioteker ønsker at udvikle deres samarbejde med andre aktører og udvikle på deres rolle i lokalsamfundet - og derfor oplever mange at erfaringer med samarbejder med nye aktører eller samarbejde på nye måder har været en god og udviklende udfordring.

Samarbejde med lokale initiativer har været udgangspunkt for rekruttering af borgere, der mødes om interesser

OM RUDERSDAL BIBLIOTEK

SAMMMEN OM VERDENSMÅL har været på hovedbiblioteket i Birkerød, hvor tre medarbejdere har samarbejdet om initiativet. De har samtidig været engageret i bibliotekets arbejde med at blive verdensmåls certificeret.

VÆRDI FOR BIBLIOTEKET

Biblioteket har gennem SAMMMEN OM VERDENSMÅL fået borgerdrevne initiativer og grupper på biblioteket. De har fået nye samarbejder med lokale aktører, som oplever, at biblioteket tilfører en ressource i deres virke. Biblioteket har sat initiativer i gang inden for klima, biodiversitet, cirkulær økonomi og bæredygtighed.

SAMMMEN OM VERDENSMÅL PÅ RUDERSDAL BIBLIOTEK

I starten havde biblioteket udfordringer med at rekruttere borgere. De første forsøg med workshops gav ikke stor tilslutning. De kom først for alvor i gang, da de gik sammen med de to foreninger Plastikfrit Rudersdal og Dansk Syrisk Forening om at afholde syworkshops på biblioteket. Biblioteksmedarbejderne oplevede, hvordan mødet over symaskinen skaber gode betingelser for snak og møder på tværs.

I den indledende fase afholdt biblioteket flere arrangementer og workshops med fokus på bæredygtighed, herunder også et arrangement i samarbejde med kommunens klimamedarbejder, hvor borgerne kunne møde kommunen til en snak om klima. Aktiviteterne i projektet blev et led i, at biblioteket begyndte at opbygge relationer og kendskab til forskellige borgere med interesse for temaet bæredygtighed og verdensmål. Arrangementerne på biblioteket tiltrak forskellige borgere, og det blev begyndelsen til en kortlægning af personer, som medarbejderne nu bruger i det videre arbejde med at udvikle aktiviteter om verdensmål.

Konkret resulterede det fx i, at en lille gruppe af kvinder med interesse for tøj, design og tøjproduktion har dannet Tøjaktivisterne, som arbejder for at undgå tøjspild. De mødes nu hver uge og har fundet et stærkt fællesskab, hvor de både udveksler idéer og viden og hygger sig. De kommer med forskellige forudsætninger, men de oplever synergi, og at samspillet er givende og gør, at de sammen kan få ting til at ske. De har afholdt workshops på biblioteket, hvor de inviterer borgere til at lære om re-design og genbrug af tøj og tekstiler.

PROCESSEN OG MEDARBEJDERNES ROLLE

Medarbejderne har både brugt tid på at række ud og være nysgerrige på initiativer og foreninger i kommunen, som kunne være relevante samarbejdspartnere inden for temaet. De har i opstarten haft fokus på at få så meget som muligt til at ske på biblioteket, som kunne tiltrække borgere med interesse for bæredygtighed. De har brugt arrangementerne til at lære borgere at kende, som har interesse for klima og bæredygtighed, og undervejs har de fået sammensat personer med samme interesser i SAMMEN OM VERDENSMÅL-grupper. Det har resulteret i flere levedygtige og borgerdrevne initiativer, som arbejder med fokus på forskellige temaer. Biblioteket har støttet, hjulpet med viden og med det praktiske i forhold til afviklingen af arrangementer og workshops.

Den personlige relation til borgerne og de personlige møder rykker langt, langt længere end at putte arrangementer i en kalender. Der skal meget mere manuel håndplukning til. Man kan godt arbejde med arrangementer og så for eksempel se, hvem der er gengangere, og så er det de snakke, man har i forlængelse af arrangementerne, der batter noget. – Biblioteksmedarbejder

OTEK +

BIBLIOTEK +

BIBLIOTEK +

Kundenservice
Danish Bank

DKK

Bib!box

Biblioteket er en platform, der skaber synergi mellem grupper, sætter verdensmål på dagsordenen og giver en fælles større sag

OM BIBLIOTEK+ I GLADSAXE

BIBLIOTEK+ i Gladsaxe er ikke bare et bibliotek, men også et samlingspunkt for borgere, der ønsker at deltage i lokale aktiviteter. BIBLIOTEK+ ligger i det almene boligområde Høje Gladsaxe, og medarbejderne er enten ansat af boligselskaberne, Gladsaxe Kommunes enhed for Social Balance eller Gladsaxe Bibliotekerne. Huset rummer flere grupper og initiativer drevet af borgere, herunder madklubber, lektiecafé og en håndarbejdscafé.

VÆRDI FOR BIBLIOTEKET OG BOLIGOMRÅDET

BIBLIOTEK+ har gennem SAMMEN OM VERDENSMÅL fået fokus på bæredygtighed i deres eksisterende initiativer samtidig med, at der er opstået helt nye borgerinitierede tiltag. Verdensmålene er blevet et fælles fokusområde, som samler grupper, der ikke tidligere har samarbejdet. BIBLIOTEK+ er blevet et sted, hvor de hjælper og motiverer hinanden til at udvikle de forskellige initiativer i en mere bæredygtig retning. Samtidig har BIBLIOTEK+ fået engageret borgere fra andre dele af lokalområdet, som ikke tidligere har brugt biblioteket i Høje Gladsaxe, og generelt har mulighederne i det nye hus bidraget til, at besøgstallet er stigende.

SAMMEN OM VERDENSMÅL PÅ BIBLIOTEK+

På BIBLIOTEK+ har SAMMEN OM VERDENSMÅL givet eksisterende grupper og initiativer i huset et fælles tema at samles om. Det har skabt et fælles fokus på bæredygtighed og nye initiativer på tværs. Et af initiativerne i Gladsaxe er en ny lokal besøgstjeneste drevet af en ildsjæl. Hendes initiativ styrker den mentale trivsel og taler direkte ind i verdensmål 3 'Sundhed og trivsel'. Hun har via SAMMEN OM VERDENSMÅL-gruppen fået idéen til at blive til virkelighed - og er blevet en del af en fælles fortælling, hvor hendes lokale indsats også er del af en større global indsats i arbejdet for verdensmålene.

Andre grupper har sat fokus på verdensmål og bæredygtighed, både gennem nye tiltag og ved at tydeliggøre det, de allerede gør. For eksempel har håndarbejdscaféen fået et nyt fokus på bæredygtig brug af tekstiler, og madklubben har introduceret mulighed for kødfri dag og flere grøntsager. Fotoklubben har valgt at tage billeder af, hvordan man som borger kan bidrage til de 17 verdensmål. En deltager har brugt projektet og gruppen som afsæt til, at han nu selv tager rundt og fortæller om arbejdet med verdensmål ved at være rejsehøjsdeltager.

Deltagerne i grupperne er opmærksomme på at opfordre de borgere, de møder, til at deltage i nogle af de tilbud og grupper, der er i huset. De små grupper er dermed blevet del af et større projekt, der opleves som meningsfuldt og bidrager til samhørighed, og de er blevet gode til at hjælpe hinanden med at få nye medlemmer. I gruppen udveksler de inspiration, viden og idéer om bæredygtighed, som de både bruger derhjemme og i deres arbejde i huset og lokalområdet.

PROCESSEN OG MEDARBEJDERNES ROLLE

På BIBLIOTEK+ har forløbet omkring SAMMEN OM VERDENSMÅL været faciliteret af dels en medarbejder, som arbejder på BIBLIOTEK+ i Vores HG, som er et samarbejde mellem boligorganisationerne i Høje Gladsaxe og Gladsaxe Kommune. Og dels en lokal frivillig fra Gladsaxe Grønne Nabofællesskaber, der havde foreslået at få initiativet i gang på BIBLIOTEK+. De har indgået et makkerskab og faciliteret møderne i SAMMEN OM VERDENSMÅL-gruppen.

Gruppen blev dannet efter en indledende workshop om, hvordan det kan skabe trivsel at arbejde med verdensmål. Til workshoppen deltog primært mennesker, der allerede deltager i andre aktivitetsgrupper i huset. Efter workshoppen faciliterede frivilligkoordinatoren fra Vores HG og den frivillige fra Gladsaxe Grønne Nabofællesskaber møderne i fællesskab. Her arbejdede grupperne videre med deres individuelle idéer og havde fokus på fælles erfaringsudveksling og idéer. De satte fælles mål, for eksempel at have en stand på Gladsaxedagen med fokus på bæredygtighed og sammen at deltage i Klimafolkemødet i Middelfart.

DEL 4: LÆRING & OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

Seniorer som tydelig målgruppe er både relevant og udfordrende

På den ene side har nogle deltagere oplevet det positivt, at der var aktiviteter, der er målrettet dem seniorer og giver dem en mulighed for at engagere sig. På den anden side har nogen i målgruppen også oplevet det forkert, hvis der blev kommunikeret til dem som seniorer eller ældre. Derfor har der været et fokus på ikke direkte at kommunikere, at der rekrutteres med fokus på en bestemt aldersgruppe. Biblioteksmedarbejderne har stadig haft et fokus på målrettet at prikke personer i målgruppen og fx afholde møder i dagtimerne, så det særligt taler til deres tid og dagligdag. Mange deltagere i grupperne fremhæver, at de motiveres af at lave aktiviteter på tværs af generationer. Det taler ikke nødvendigvis for IKKE at lave grupper, der særligt taler til seniorer, men at aktiviteter fx laves med fokus på at generationsmøder motiverer og skaber glæde for mange deltagere.

Det er motiverende at være del af en større sag

Det gælder når eksisterende aktiviteter oplever at få en energi og ressource-indsprøjtning ved at kunne se deres aktivitet i en større global sammenhæng og samtidig opleve at kunne få sparring og hjælp til at udvikle sig. Fx en lokal besøgstjeneste, der nu ser sig som del af en gruppe og samtidig verdensmål 3 (sundhed og trivsel). Det gælder også når de enkelte grupper mærker, at de er en del af en større SAMMEN OM VERDENSMÅL's projekt på tværs af mange biblioteker. Det har virket motiverende for deltagerne at møde de andre, fx til klimafolkemødet. Når en gruppe lige er startet op er fokus mest på egen gruppe og egne initiativer, men efter kortere eller længere tid er der potentiale i at styrke fællesskabet på tværs og oplevelsen af at være del af større bevægelse - der går SAMMEN OM VERDENSMÅL på bibliotekerne.

Her spiller arbejdet med et **rejseholdet** en rolle, hvor borgere på tværs af biblioteker er blevet klædt på til at kunne gå ud og fortælle om projektet og mulighederne for at engagere sig i SAMMEN OM VERDENSMÅL. Det har styrket både udbredelsen af gode erfaringer er blevet delt og den enkeltes rejseholddeltager. De er både styrket personligt og får en styrket oplevelse af at de er del af en større sag.

Det giver mening at aktivere ildsjælene i aktiviteter

Det har vist sig givende at få engageret ildsjæle i grupperne. Det har fungeret som katalysator for aktiviteter, og de har kunne engagere deres netværk. Det fungerer godt - sammen med et fokus på at skabe grupper med en rummelighed og en plads til mange typer engagement.

Et argument imod at engagere ildsjæle er, at de i forvejen er engagerede i andre lokale aktiviteter og initiativer og dermed ikke har behov for fællesskaber fx for at opnå større trivsel. Men det giver god mening at engagere ildsjælene. De kommer med en drivkraft og samtidig oplever de en motivation ved at blive del af et fællesskab med fokus på bæredygtighed og klima, som for mange er en ny type engagement. Det giver dem trivsel at kunne gå sammen med andre og handle. Samtidig har lokale ildsjæle ofte et stort netværk lokalt og er del af andre grupper, som evt. kan involveres, eller hvorfra der kan findes flere med interesse for at gå SAMMEN OM VERDENSMÅL.

Biblioteksmedarbejdere skal indtræde i en - for mange - ny faciliterende rolle

Det giver god mening at flytte et fokus på fællesskab og verdensmål ind på bibliotekerne og lade biblioteksmedarbejderne støtte borgerdrevne aktiviteter. Mange medarbejdere oplever dog, at det er en ny rolle, de skal indtage - og lære at indtage. På nogle biblioteker er der ansat medarbejdere udelukkende til at støtte borgerdrevne aktiviteter, og de har stor erfaring, men på mange biblioteker er det en ny rolle, som skal øves og udvikles. Flere medarbejdere i SAMMEN OM VERDENSMÅL fortæller hvordan projektet har tvunget dem væk fra en rolle, hvor de mest har stået for at afholde arrangementer og formidle viden. Nu kommer de mere på banen ift. at gå i dialog med borgerne, støtte deres aktiviteter og samtidig indgå samarbejder på tværs af lokale aktører og også afprøve nye typer aktiviteter, der flytter udenfor biblioteket. De oplever det givende - men det fremstår også vigtigt, at de får mulighed for at øve og udvikle disse nye funktioner. Det giver et projekt som dette mulighed for.

Det giver os en helt ny fortælling om bibliotekerne. Det viser, at biblioteket er på vej i en ny rolle og er i gang med den her bæredygtige dannelse. Vi får vist, at man kan gøre noget sammen med borgerne, noget der er ret fedt og føles meningsfyldt, og man kan også skabe sammenhørighed og sammenhængskraft og at man 'kan gøre noget sammen' fremfor bare at tale om, hvad man vil gøre. - Projektleder

Biblioteksmedarbejderne skal være værter for borgernes initiativer – men også give eksempler og inspiration

I projektet har biblioteksmedarbejderne oplevet det positivt at kunne bruge projektet til at give borgerne en platform til at arbejde med deres egne idéer. Det har også krævet øvelse undervejs, fx har det flere steder taget længere tid end ventet at få startet grupper op og kræve at medarbejderne trådte i baggrunden og gav borgerne tiden og pladsen til selv at udvikle og udfører idéerne. Men på tværs af biblioteker har medarbejderne oplevet det som en givende proces.

En erfaring er, at det kan være udfordrende at invitere ind til en alt for åben dagsorden. Fx, ”kom og hør om verdensmålene og kom med jeres idéer”. Det har fungeret bedst når biblioteksmedarbejderne har inviteret borgerne ind enten til konkrete aktiviteter eller oplæg eller meget hurtigt kommet med konkrete eksempler fx på hvad andre grupper på andre biblioteker har gjort.

‘Viden om verdensmål’ er vigtigt første skridt

Mange deltagere i SAMMEN OM VERDENSMÅL’s grupperne kom ind i projektet med meget lidt viden om verdensmål. Og en stor gevinst ved projektet er, at de har opnået denne viden - som har gjort dem særligt aktive og motiverede for at engagere sig i bæredygtighedsfremmende initiativer. Omvendt er det en erfaring i projektet, at det ikke giver mening at invitere folk ind ”til at få viden om verdensmål”. MEN det er en viden fra projektet, at der mangler viden blandt seniorer om verdensmål. Og der er et stort potentiale i at udbrede denne viden - fordi det er første skridt til handling. Her er det oplagt, at biblioteket spiller en rolle og fortsat gør sig erfaringer med at få udbredt viden (via forskellige formater, arrangementer og aktiviteter).

Indsatsen er en investering i udviklingen af bibliotekets rolle

Der er en risiko for at nogle biblioteker i projektet stopper SAMMEN OM VERDENSMÅL efter projektets afslutning. Dvs. stopper støtte til eksisterende grupper eller opstart af nye. Årsagen er, at det kan fremstå som mange medarbejderressourcer, der støtter forholdsmæssigt få borgeres aktivitet. Her er det vigtigt, at de på de længerevarende resultater af aktiviteterne: fx at biblioteket udvikler erfaring med at støtte borgerdrevne aktiviteter, som flytter borgerne tættere på biblioteket og bliver meddrivkraft på aktiviteter - også aktiviteter som er målrettet mange og måske nye typer af borgere. Eller at de skaber samarbejdsflader med andre lokale aktører, som det fremadrettet bliver nemmere at samarbejde med om aktiviteter og initiativer til gavn for mange borgere. Disse resultater kan ikke ses en til en ift. arbejdet med den enkelte gruppe, men som noget der kan aflæses over længere tid.

Fra mikroinitiativer til politisk bevågenhed

I SAMMEN OM VERDENSMÅL ses eksempler på, at små mikro-initiativer som fx Tøjaktivisterne på Rudersdal bibliotek (se side 48) opnår stor bevågenhed. I Rudersdal har mikro-initiativer som fx Tøjaktivisterne endda også skabt politisk bevågenhed.

Det er et eksempel på, at små aktiviteter kan vokse, gøre flere nysgerrige og sætte fokus på temaer inden for bæredygtighed.

Eksemplet fra Rudersdal viser, at bibliotekerne kan give mulighed for, at sådanne små borgerinitiativer kan brede sig, inspirere andre og starte samtaler og dialog.

Erfaringer fra projektet er, at den nationale platform som SAMMEN OM VERDENSMÅL tilbyder, også har bidraget til at styrke disse mikro-initiativer. Det sker fordi projektet har tilbudt et netværk, en større fortælling og en platform til dialog og formidling.

Fra pilotfase til udrulning

Projektet startede med en pilotfase, hvor konceptet blev testet på 10 pilotbiblioteker, hvorefter det i tilpasset form er blevet udrullet på yderligere 26 biblioteker (flere forventes at komme til)*. Udrulningen fremstår samlet set som vellykket. Det ses blandt andet ved, at mange biblioteker har henvendt sig med ønske om at komme med. Følgende fremstår som medvirkende til den vellykkede udrulning:

- Projektet har kunne dele gode erfaringer fra pilotfasen, og det har vækket interesse. Nye biblioteker har oplevet at kunne koble sig på noget, der var i gang.
- Pilotbibliotekerne har fungeret som ambassadører for projektet, og både medarbejdere og borgere har udbredt kendskab til indsatsen og arbejdet med verdensmål. Det er sket på klimafolkemødet, ved formidlingskonference, og ved at de har stillet sig til rådighed for, at andre nye biblioteker kunne komme på besøg og lade sig inspirere.
- Projektet har kommunikeret om erfaringer og mulighederne i indsatsen både på ledelsesniveau (via Tænketanken Fremtidens Bibliotekers kontakt til ledere) og til

medarbejderniveau (bl.a. via mange omtaler i medarbejdernes fagblad). Det har skabt bred opmærksomhed for mulighederne i projektet.

- Der er et eksempel på, at en borger har hørt om initiativet til et arrangement og derefter selv har henvendt sig til eget bibliotek og opfordret dem til at gå med.
- Projektet har talt ind i et aktuelt ønske på mange biblioteker om at udvikle arbejdet med at støtte borgerdrevne initiativer og/eller at udvikle arbejdet med verdensmål og bæredygtighed.
- Projektet taler generelt ind i en stigende opmærksomhed på klima- og bæredygtigheds dagsordenen, som også opleves i regi af bibliotekerne. Projektet har tilbudt en meget konkret måde for bibliotekerne at engagere sig i denne dagsorden og samtidig en mulighed for at finde og udvikle bibliotekets rolle i dette arbejde.

Bibliotekerne i projektet har generelt haft stor glæde af at kunne udveksle erfaringer og lære af hinanden. Særligt har det været godt, at pilotbibliotekerne har gjort sig erfaringer, som det er tydeligt, at bibliotekerne i udrulningsfasen har kunne lære af.

* Hvis projektet har fundet sted på flere forskellige biblioteks filialer, tælles de som hvert sit bibliotek. Se side 20.

Tilpasning af videns- og metodeinput undervejs

Projektet havde ved projektets start lagt sig fast på tre metode og videns-elementer (bæredygtighedspsykologien, viden om verdensmål og designtænkning). Undervejs i projektperioden har der vist sig et behov for mere input og viden omkring facilitering. Facilitering er derfor kommet på som tema på læringsdagene for biblioteksmedarbejderne.

Det har fungeret godt, at projektet på den måde har tilpasset indholdet i læringsdagene undervejs, blandt andet baseret på erfaringerne fra pilot-bibliotekerne.

Samtidig har det imidlertid også betydet, at biblioteksmedarbejderne ender med at få mange input på læringsdagene. Der er meget viden og mange metoder, som de skal bruge og øve sig i. Fx fordi input omkring facilitering er blevet lagt ovenpå de øvrige temaer. Et opmærksomhedspunkt fremadrettet er derfor at sørge for, at medarbejderne ikke får *for* mange input på læringsdagene. Det skal sikre, at der på læringsdagene er tid til, at de kan øve sig i at omsætte input og viden.

Synergier med andre nationale indsatser og initiativer.

Projektet har gjort sig gode erfaringer med at samarbejde med andre aktører og initiativer. På flere biblioteker er der etableret givende samarbejder med andre initiativer, som fx Grønne Værksteder og Repair Cafe Danmark. Her har det samlede projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL spillet en rolle i formidlingen af viden om sådanne mulige samarbejdspartnere.

Projektet samarbejder også med de nationale projekter: UGE17 og Verdensmåls certificeringen af biblioteker (Chora2030). Se side 21. De tre initiativer arbejder alle med verdensmålene, men med fokus på lidt forskellige målgrupper og typer af aktiviteter. Det har givet værdi, at de fx har kunne henvise deltagere på tværs, udvikle og afholde nogle arrangementer sammen, udveksle viden og bidrage til udvikling af hinandens initiativer. SAMMEN OM VERDENSMÅL har fx bidraget til UGE17 ved at tilbyde redskaber til at arbejde med fællesskaber og verdensmål. Det er sket via håndbøgerne, som er blevet uddelt til alle biblioteker, der er med i UGE17. Et andet eksempel er, at UGE17 tilbyder en konkret aktivitet, som nogen SAMMEN OM VERDENSMÅLS grupper arbejder henimod at være en del af. Det bidrager til at sikre forankring og videreførelse af arbejdet i disse grupper.

Forankring af verdensmålsaktiviteter og grupper

På alle pilotbibliotekerne, som har haft SAMMEN OM VERDENSMÅL's grupper i over et år fortsætter aktiviteter og grupper. På nogle biblioteker kører grupperne videre i samme form og med samme formål, fx. hvis det har været etablering af en repair cafe eller lign. Andre steder, hvor grupperne har arbejdet henimod et konkret mål (fx afholdelse af event eller workshop), fortsætter de også og sætter nye fælles mål. På nogle biblioteker er gruppen blevet smeltet sammen med andre grupper i byen, der arbejder med samme agenda. Her fortsætter biblioteket med at være en tæt samarbejdspartner.

På alle biblioteker gælder det, at de sammen med målgruppen fortsætter aktiviteter med fokus på verdensmål. På tværs af biblioteker oplever medarbejderne at have fået kontakt til borgere i 60+ målgruppen, som er interesserede i at gennemføre eller være del af aktiviteter og initiativer omkring verdensmålene.

Borgere skaber vild natur i Viborg og styrker lokale landsbyfællesskaber med hjælp fra biblioteket

OM VIBORG BIBLIOTEKERNE

Biblioteket har ikke tidligere haft stort fokus på bæredygtighed og verdensmål. Biblioteket har stor erfaring med at samarbejde med borgere og foreninger om at holde arrangementer på biblioteket – men ikke med at understøtte borgere, der selv udvikler og gennemfører idéer. Biblioteket dækker et stort geografisk område og har en særlig interesse i at lave initiativer, der når borgere i de mindre lokalsamfund.

VÆRDI FOR BIBLIOTEKET

Biblioteket har gennem SAMMEN OM VERDENSMÅL fået relationer til borgere, som det ikke ellers ville have mødt. Det har fået skabt en bevidsthed hos borgerne om, at biblioteket kan spille en rolle for bæredygtige tiltag. Samtidig har biblioteket fået erfaring med at komme ud lokalt, hvor der ikke er biblioteksfilialer og dermed nå borgerne på nye måder.

Vi er kommet ud lokalt på andre måder. For eksempel workshoppen med podning af æbletræer som fandt sted i en lille landsby. Vi har 10 små biblioteker rundt omkring og er nysgerrige på, hvordan vi kan skabe arrangementer og aktiviteter de små steder. Der kan vi seke til det her arrangement. Der stod vi ude lokalt, hvor der ikke været tradition for at samarbejde med biblioteket. –

Biblioteksmedarbejder

SAMMEN OM VERDENSMÅL PÅ VIBORG BIBLIOTEKERNE

Der blev samlet en gruppe mennesker, hvor et par af deltagerne også var medlem af lokale grupper som Bæredygtigt Viborg, Cyklistforbundet og Dansk Ornitologisk Forening. De blev hurtigt enige om, at de ville arbejde for at fremme biodiversiteten med overskriften "Mere vild natur i Viborg." Medlemmerne havde forskellige forudsætninger – der var både klassiske ildsjæle, der hurtigt tog initiativ, og nogle, der mest kom med en nysgerrighed på emnet.

Gruppen er drevet af et fælles ønske om at skabe synergi mellem gruppens viden og det, biblioteket kan give af viden og rammer for at arbejde med emnet. Gruppen har skabt et inspirationsforum og har fx arrangeret ture til byområder, hvor der netop var fokus på tiltag i forhold til bæredygtighed.

Noget af det første gruppen gennemførte var en "lær at pøde dit eget æbletræ"-workshop. Målet var at få plantet flere træer, vise hvordan man selv kan lave sine træer og samtidig skabe fællesskab og starte samtaler om biodiversitet, klima og bæredygtighed. Arrangementet fandt sted udendørs i en bålhytte i en landsby uden for Viborg. Der kom mennesker i alle aldre både fra lokalområdet og rundt om fra Viborg Kommune.

Der blev podet æbletræer, lavet snobrød, drukket kaffe, øl og sodavand og snakket om æbletræer, selvforsyning og verdensmål. Arrangementet gav samtidig samlingsmulighed for det lille lokalsamfund.

Workshoppen resulterede i, at alle fik et træ med hjem, og der er planer om at plante træer flere steder i Viborg. Gruppen er optaget af, at træerne skal plantes et sted, hvor det ud over ny natur også kan bidrage til at skabe mere fællesskab. Beplantningen skal derfor ske i samarbejde med skolebørn, et boligselskab og med plejehjemsbeboere.

Gruppen fik startet en proces ved pøde-workshoppen, som lever videre i initiativet om at plante flere træer, men som også lever videre i fællesskabet og samværet.

PROCESSEN OG MEDARBEJDERNES ROLLE

To biblioteksmedarbejdere er tilknyttet gruppen i Viborg. Deres rolle som facilitator har skiftet undervejs. I starten var der særligt brug for meget facilitering og støtte til at skabe fællesskab og trykthed for alle i gruppen samt hjælp til at få idéerne gjort konkrete. Senere i forløbet har medarbejderne trukket sig lidt tilbage og været tydelige om, at det er gruppen selv, der skal drive arbejdet. De har gjort det klart, at de fremover har en rolle, hvor de gerne vil være sparringspartnere fremfor at skulle indkalde til og styre møderne. Det har ført til, at nye og flere gruppedlemmer tager mere ejerskab. Undervejs har medarbejderne også bidraget med hjælp til invitationer og med at udbrede viden om gruppens arbejde og events. Efter et års arbejde i gruppen integreres den i "Grønne Sammen" (en årlig tilbagevendende begivenhed med fokus på grøn omstilling og bæredygtighed) - med fortsat aktiv deltagelse fra biblioteket.

Der var små børn, større børn, voksne og de meget voksne med til vores træpodningsdag. Og så var der nogle der sagde, at når jeg så kommer hjem, så kan jeg også lære min nabo at pøde træer. - Deltager

Det, der sker under sådan en dag, er, at man får et socialt fællesskab, hvor man ordner træer, drikker kaffe og måske en øl. Man får drøftet mange andre ting end bare at plante træer men kommer til at sidde og tale om, hvem man er, og hvad man gør og falder hen i foretagsomhed men også samvær og nærvær.

- Deltager

ANBEFALINGER TIL PROJEKTETS SIDSTE ÅR

Beskrivelse af de centrale virkemidler i projektet skal også læses som en række anbefalinger til, hvad det er vigtigt at fokusere på i det fremadrettede arbejde med at etablere SAMMEN OM VERDENSMÅL's grupper. Derudover gives følgende tværgående anbefalinger:

- **Fokus på aktiviteter på tværs af generationer**

På tværs af biblioteker har deltagerne i 60+ målgruppen givet udtryk for, at de er glade for at få et rum til deltagelse i aktiviteter med fokus på bæredygtighed. Mange oplever dog samtidig en særlig glæde, når aktiviteter og engagement går på tværs af generationer. Det er en anbefaling at give plads til det tværgenerationelle, herunder fx at inspirere grupper til at lave arrangementer og initiativer, der kan samle mennesker på tværs af alder.

- **Netværk på tværs af borgergrupper på bibliotekerne**

På biblioteker, der starter op, er der i begyndelsen et fokus på, at etablere gruppen og aktiviteter på eget bibliotek. Her oplever borgerne det motiverende at gå sammen med andre fra lokalområdet. Hurtigt oplever mange borgere det imidlertid også motiverende at møde andre fra biblioteker andre steder i landet. Det er motiverende for deltagerne at mærke, at de er en del af en større indsats på tværs af biblioteker.

I løbet af 2022 har der været mange besøg på tværs af biblioteker, hvor borgere har udvekslet erfaring. Det anbefales, at der også fremadrettet er fokus på at styrke dette tværgående arbejde og sikre møder på tværs af borgergrupper og borgerinitiativer.

Bibliotekerne har et kæmpe potentiale for at få os borgere aktive. De har litteraturen, og de ved rigtig meget – og de vil gerne. Vi er blevet mødt med så stor velvillighed og faglighed fra biblioteket. De har sat os sammen – simpelthen parret os. De er gode til at facilitere vores tiltag. Og de har været de praktiske grise. De har fx sørget for, at der var borde og stole og kaffe på kanden [..] De har været med til at danne rammen for det fællesskab, der er mellem os.

- Deltager

BILAG

BILAG 1: EVALUERINGENS METODER

Evalueringens formål har været at bidrage med viden om resultater for borgere og biblioteker samt skabe viden om arbejdet med verdensmål, fællesskab og borgerdrevne processer i regi af biblioteket.

Evalueringen er gennemført som en virknings-evaluering. Projektet er fulgt fra start til december 2022, og evalueringen har bidraget med læring og viden undervejs

DER ER GJORT BRUG AF FØLGENDE METODER

- Kvalitative interview
- Spørgeskemaundersøgelse blandt deltagere
- Observation & deltagelse
- Analyseworkshops med projektgruppe og biblioteksmedarbejdere.
- Registreringsdata fra biblioteker om deltagerantal og aktiviteter.

Der er gennemført i alt 36 **interviews**: 15 interview med borgere fordelt på 8 biblioteker (nogle interview er gennemført som gruppeinterview, dvs. der er interviewet i alt 25 borgere). 17 interview med biblioteksmedarbejdere fordelt over 12 biblioteker og 4 interview med projektgruppe/ underviser. Derudover er der gennemført on-spot interview med både borgere, biblioteksmedarbejdere og undervisere i forbindelse med observation.

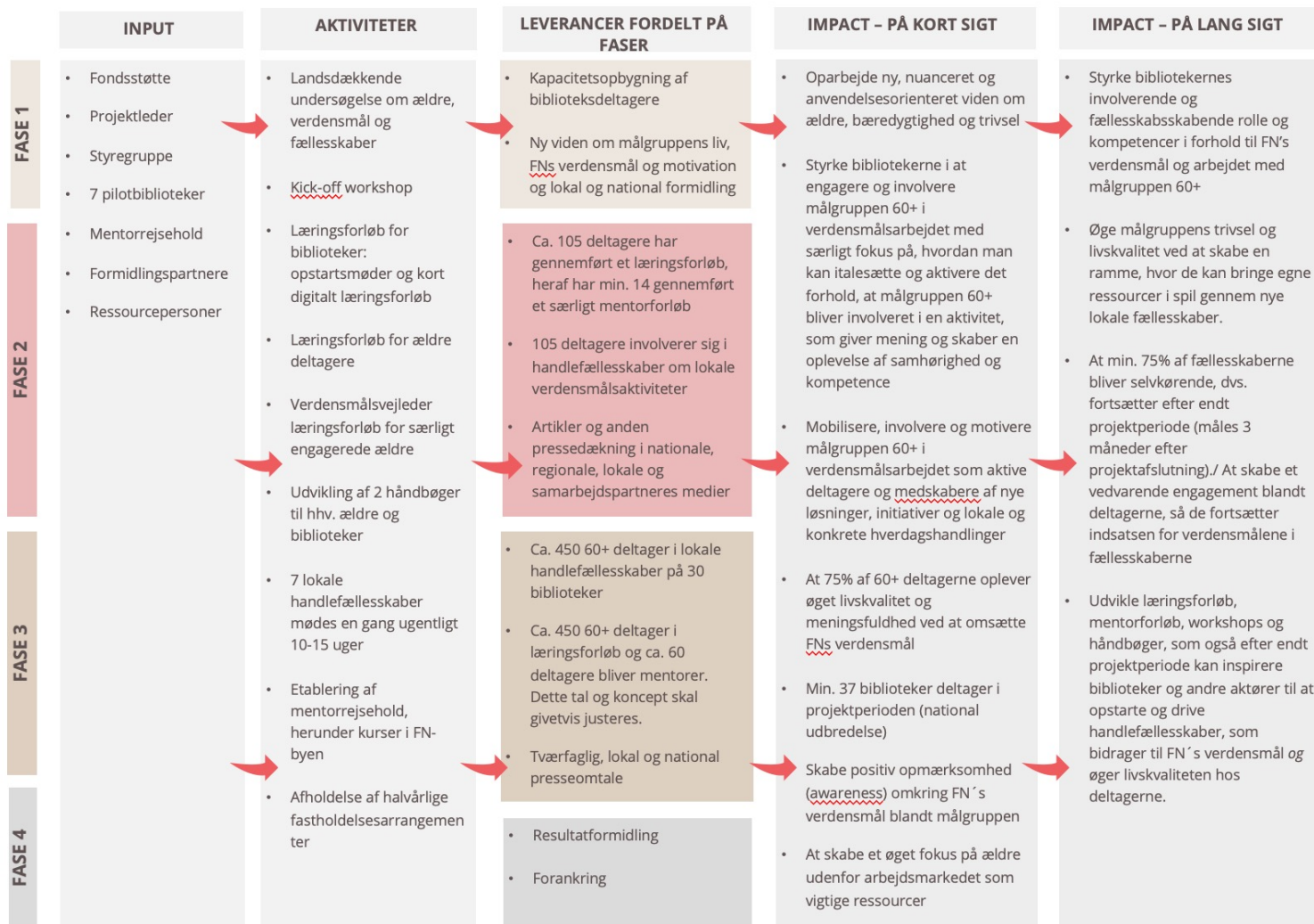
Evaluators har **deltaget** ved 8 aktiviteter i SAMMEN OM VERDENSMÅLS grupperne, enten møder i grupperne, kick-off workshops eller aktiviteter arrangeret af grupperne. Derudover har der været deltagelse ved 2 læringsdage og en online spørgetime for biblioteksmedarbejdere,

Spørgeskemaundersøgelse blandt deltagere i grupperne. 43 borgere fordelt på 14 biblioteker. 34 fulde besvarelser og 9 delvise besvarelser. N fremgår i de enkelte tabeller. Spørgeskemaerne er indsamlet i december 2022. Det omfatter besvarelser fra et lille udsnit af biblioteker, som har været med i længere tid. Tallene er derfor *ikke* repræsentative for alle biblioteker og skal derfor tages med forbehold. Ved indsamlingen af spørgeskemaer oplevede mange modtagere problemer med at åbne link, og det bidrog til et begrænset antal besvarelser. Projektet vil indsamle flere besvarelser i løbet af 2023, hvor de forventer at få en større svarprocent.

Bibliotekerne, der i projektet har udfyldt registreringskemaer med overblik over antal deltagere og aktiviteter og bibliotekerne i pilotfasen, har desuden udfyldt logbøger med erfaringer fra deres deltagelse.

Derudover er der afholdt to **analyseworkshops**: En første med projektgruppe og én med biblioteksmedarbejderne i pilotfasen. Begge analyseworkshops blev afholdt med det formål at diskutere og kvalificere data og foreløbige analyser fra evalueringen.

BILAG 2: FORANDRINGSTEORIEN

BILAG 3: PROJEKTETS MÅLOPFYLDELSE

MÅL	RESULTAT
<ul style="list-style-type: none"> Min. 450 60+ borgere er –eller har været – engageret i verdensmålsfællesskaber Min. 70 omtaler i lokale aviser, 5 nationale og 4 faglige artikler om 60+ borgeres bidrag til at omsætte FN's verdensmål Min. 105 ældre borgere og 37 biblioteksansatte er klædt på til at agere mentorer for nye biblioteker og ældre, der ønsker at komme i gang (en bevægelse sat i gang). Afprøvet viden, kommunikerbare vejledninger og metoder til brug for endnu flere biblioteker og andre kulturinstitutioner, der ønsker at være med til at omsætte FN's verdensmål i hverdagen 	<p>I december 2022 er der 220 aktive borgere i grupper på bibliotekerne og undervejs i projektperioden har mere end 450 borgere været engageret (se side 8). Projektet har dermed nået sin målsætning. I november 2022 er 3. rul af biblioteker kommet med i projektet og skal nu til at starte grupper. Samtidig fortsætter alle biblioteker fra pilotfasen og 2. rul med aktiviteter, og det forventes derfor, at endnu flere borgere bliver engageret i 2023.</p> <p>I december 2022 har projektet fået udgivet/omtaler i: 2 nationale artikler, 7 faglige artikler, mere end 20 artikler i lokale og regionale medier (især pilotbiblioteker og dem fra runde 2 har haft små artikler og klummer i lokale medier), samt 2 indslag i lokal TV. Derudover udgiver projektet en række podcast i februar (2023). Her medvirker et par ansatte, 3 eksperter og 7 borgere. Derudover indslag i nyhedsbreve og sociale medier + egne medieplatforme.</p> <p>I december 2022 er: 109 ansatte er blevet kapacitetsopbygget gennem projektets og 18 borgere er del af det nationale rejsehold . Dertil kommer at borgergrupper har besøgt hinanden på tværs af biblioteker og dermed agerer en større andel end selve rejseholdet mentorer for nye biblioteker.</p> <p>Afprøvningen af indsatsen på pilotbibliotekerne har været udgangspunktet for udarbejdelse af håndbøger til både borgere og biblioteksmedarbejdere. Der er distribueret mere end 1500 håndbøger til biblioteksmedarbejdere og 2300 håndbøger til borgere. Disse håndbøger er efterspurgt både fra biblioteker i og udenfor projektet og er fremadrettet med til at sikre, at flere kan være med til at omsætte FN's verdensmål til hverdagen.</p>
MÅL	RESULTAT
<ul style="list-style-type: none"> At 75 % af målgruppen 60+ oplever øget livskvalitet og meningsfuldhed ved at gå sammen om at omsætte FN's verdensmål At min. 75 % af fællesskaberne bliver selvkørende, dvs. fortsætter efter endt projektperiode At oparbejde ny, nuanceret og anvendelsesorienteret viden om målgruppen 60+, bæredygtighed og trivsel. At skabe et øget fokus på borgere 60+ uden for arbejdsmarkedet som vigtige ressourcer At min. 37 biblioteker deltager i projektperioden 	<p>Alle borgere, der er interviewet, har oplevet det meningsfuldt at gå ind i arbejdet i grupperne. Første besvarelser fra spørgeskemaundersøgelse indikerer, at 93% oplever at arbejdet med verdensmålene har været meningsfuldt (i nogen, høj eller meget høj grad).</p> <p>Ved udgangen af 2022 er der på pilotbibliotekerne, som har haft grupper over et år, skabt et fundament for blivende grupper og aktiviteter. På alle pilotbiblioteker fortsætter arbejdet med verdensmål i samspil med borgerne i en eller anden form.</p> <p>Viden er anvendelsesorienteret i den forstand, at den er formidlet i håndbøgerne. De er konkrete eksempler på hvordan, der kan arbejdes med klima og bæredygtighed, og hvordan det kan give trivsel.</p> <p>Interview med deltagerne viser, at de oplever, at de kan bruges ind i arbejdet for verdensmålene. Arbejdet i grupperne sætter netop fokus på at deltagerne – også 60+ er en ressource ind i dette arbejde.</p> <p>I december 2022 deltager 36 biblioteker. Der er planer om at flere biblioteker kommer med i 2023, og det forventes derfor, at projektet når denne målsætning.</p>

BILAG 4: DATA FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Resultater af arbejdet med verdensmålene (N=39)

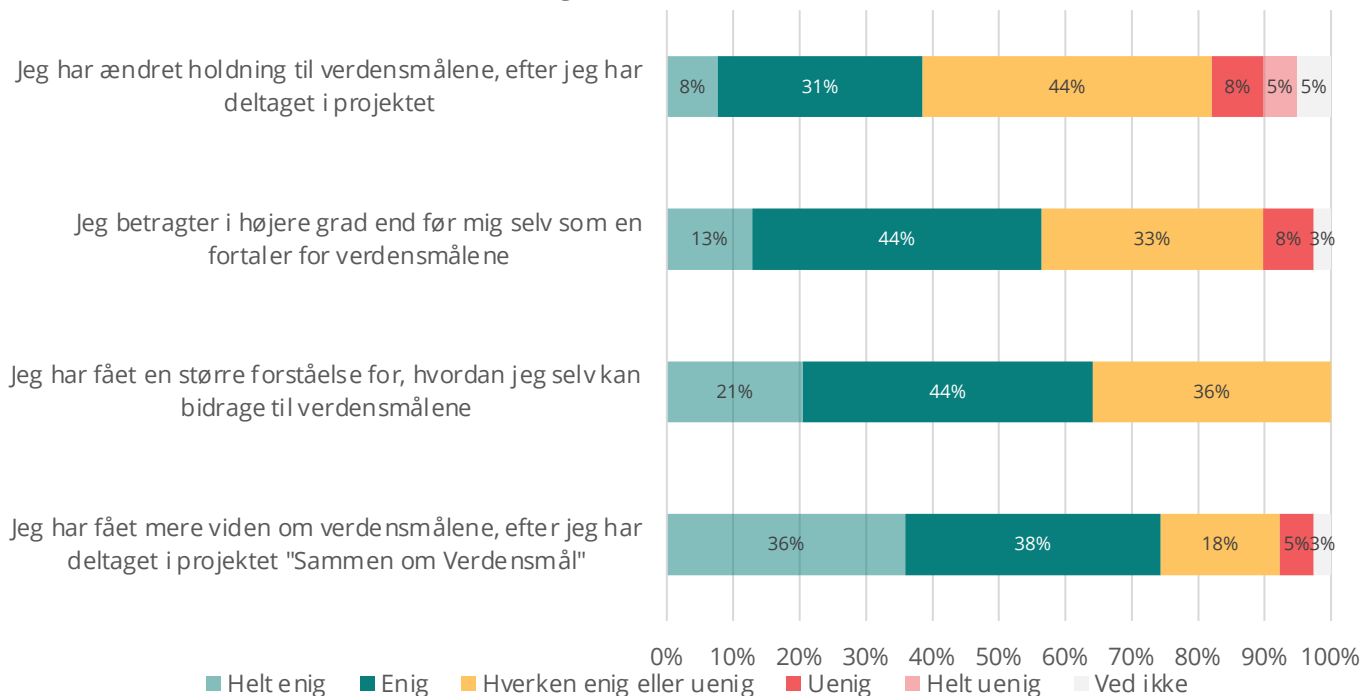
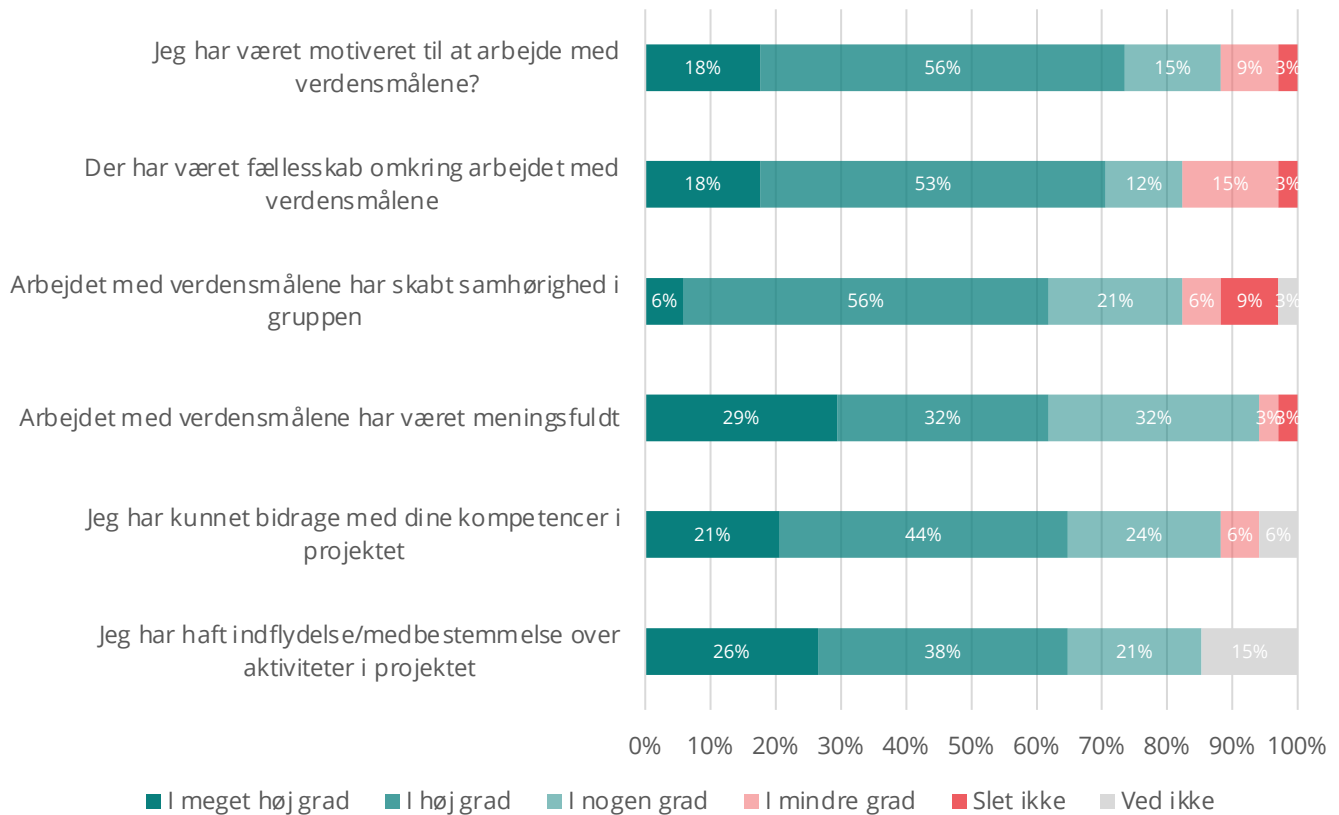

Table 1: Spørgeskemaerne er besvaret af en mindre andel af deltagerne (N=39). Tallene er dermed ikke repræsentative for alle biblioteker og skal derfor tages med forbehold.

Deltagerne i projektet har i særlig grad fået mere viden om verdensmålene. Et vigtigt resultat, da en stor andel af deltagerne generelt ikke havde så stor viden om verdensmålene ved projektets start. Det spørgsmål, hvor færrest oplever en ændring, handler om, hvorvidt deltagerne har ændret holdning til verdensmålene efter, de har deltaget i projektet. De kvalitative data viser, at deltagerne ved start generelt havde en positiv holdning til verdensmålene, også selvom de måske ikke kendte så meget til dem, og dermed kan det ikke forventes at mere viden i denne sammenhæng vil betyde ændret holdning.

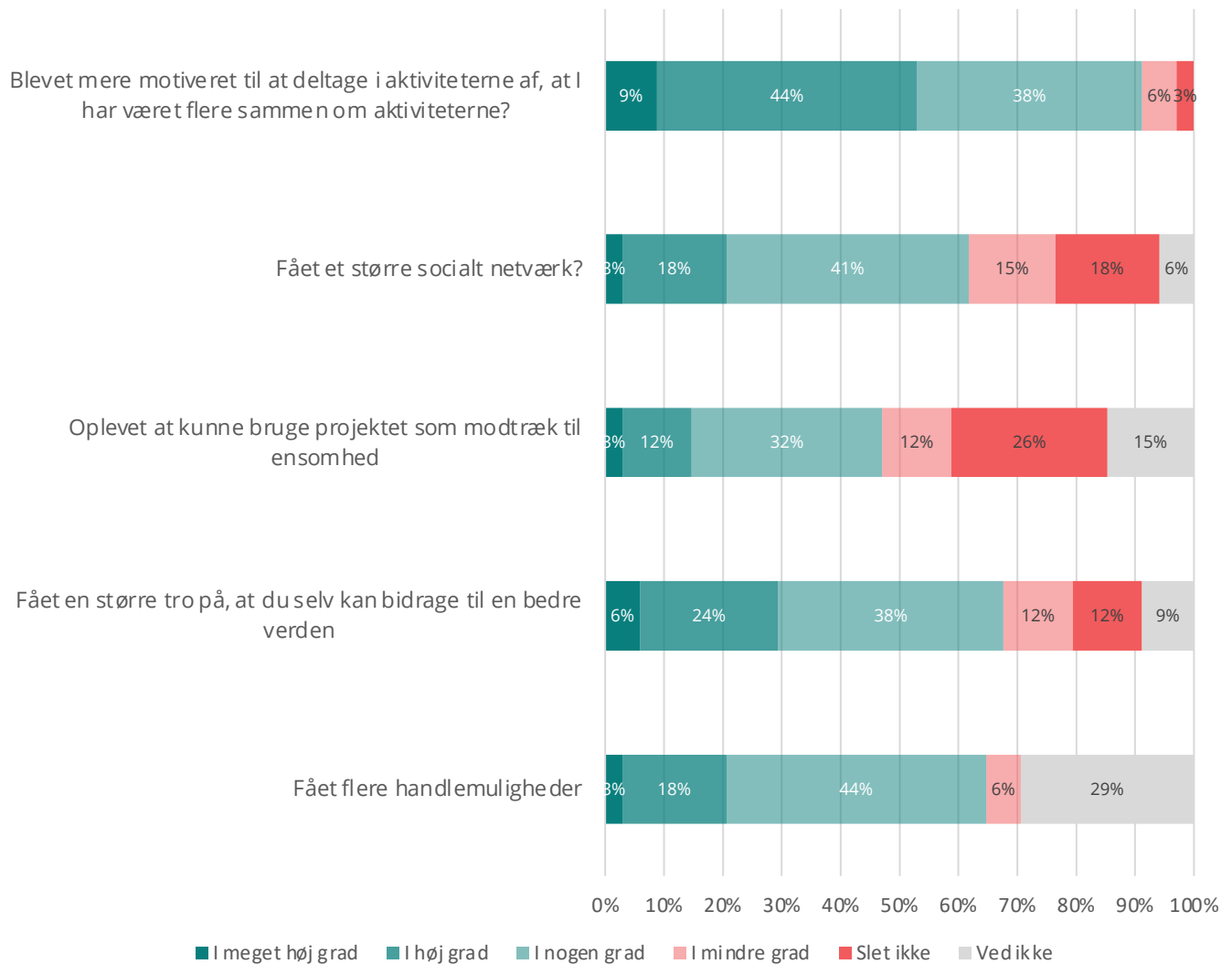
Deltagernes oplevelse af forløbet (N=34)

Tablet 2: Spørgeskemaerne er besvaret af en mindre andel af deltagerne (N=34). Tallene er dermed ikke repræsentative for alle biblioteker og skal derfor tages med forbehold.

Tallene viser samlet set, at det har været givende for deltagerne at arbejde sammen i grupperne. De giver især udtryk for, at arbejdet med verdensmålene har været meningsfuldt, og at de har været motiverede.

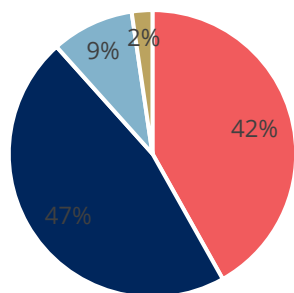
Hvad har deltagerne fået ud af projektet? (N=34)

Tabel 3

OM MÅLGRUPPEN

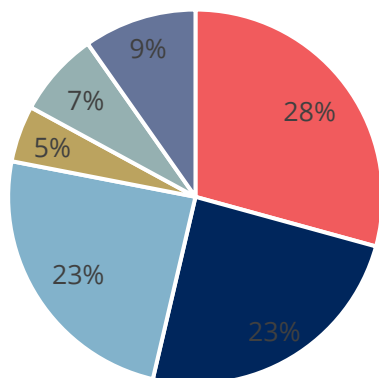
Brug af biblioteket

■ Ugentligt ■ Månedligt ■ Årligt ■ Aldrig

Tabel 4

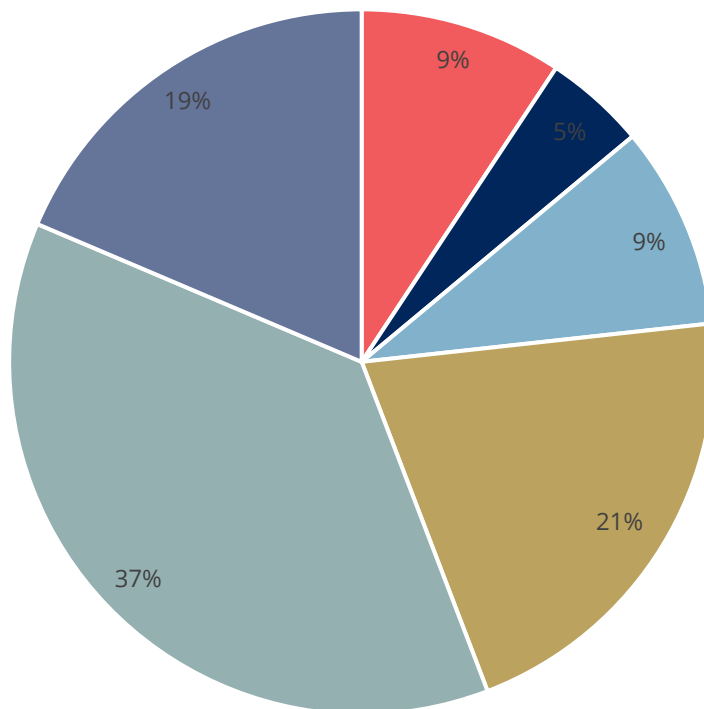
Alder

■ 71-75 år ■ 66-70 år ■ 61-65 år
■ 56-60 år ■ 51-55 år ■ Under 51 år

Tabel 5

Uddannelsesbaggrund

■ Folkeskole/grundskole (inkl. mellem skole og realeksamen)
■ Studentereksamen, HF, HH eller lignende
■ Erhvervsuddannelse
■ Kort videregående uddannelse (under 3 år)
■ Mellemlang videregående uddannelse (op til 4 år)
■ Lang videregående uddannelse (over 4 år)

Tabel 6

Tabel 7: Viser hvorfor deltagerne har engageret sig i projekt SAMMEN OM VERDENSMÅL. Det var muligt at angive op til tre årsager (N=43)